Premiul Convenţiei Europene de SF
EUROCON

JURNALUL® S.F.

Anul V Nr. 169; 4 - 10 Iunie 1996
Săptămînal de cultură
SF, HORROR ŞI FANTASY

Medalion Robert SILVERBERG
Cel arzător

Ladislau DARADICI
Rendez-vous cu cei-care-am-fost

Liviu MELINTE
Chemarea

BOOKAREST '96

✓ Anticritica ✓ Ştiri ✓ Informaţii ✓ Interviul săptămînii
✓ Jurnalul cititorului ✓ Insolitul de lîngă noi

ANTICRITICA

episodul 17: Ioan Petru Culianu sau SF-ul între Poliţie şi Magie

Cătălin IONESCU

La 21 mai s-au împlinit 5 ani de la misterioasa trecere "dincolo" a profesorului de origine română Ioan Petru Culianu. Moartea, prin împuşcare în cap cu un pistol de calibru 25, a survenit într-unul din WC-urile Universităţii din Chicago.

Desigur, presa a vuit de ambele părţi ale Atlanticului. Contextul politic al crimei a fost mult dezvoltat în tot felul de speculaţii: poliţia politică română trimisă în misiune de guvernanţii actuali ai României, nemulţumiţi de criticile virulente ale lui Culianu la adresa situaţiei din ţară; extrema dreaptă a exilului românesc, nemulţumită atît de atitudinea lui Culianu la adresa ei, cît şi de faptul că profesorul urma să se căsătorească, peste doar cîteva luni, cu o evreică. Contextul religios a fost, la rîndu-i, speculat: Culianu ar fi fost, zice-se, atras de partea "întunecată" a cunoştinţelor ezoterice, crima fiind, din acest punct de vedere, fie un soi de ritual barbar "de trecere", fie o urmare directă a "manipulării" imprudente a unor forţe care au scăpat de sub control, ducînd în mod direct la eliminarea profesorului.

Singurul lucru cert în moartea lui Ioan Petru Culianu este faptul că nu există certitudini. Nici poliţia americană, nici F.B.I.-ul, nici ziariştii americani sau români n-au reuşit să rezolve în mod satisfăcător ecuaţia. În prefaţa volumului "Călătorii în lumea de dincolo", Andrei Oişteanu scria: "Mulţimea şi diversitatea ipotezelor" (despre moartea lui Culianu) "precum şi coexistenţa lor nu sînt - cum s-ar crede - un simptom al bogăţiei informaţiilor deţinute, ci al sărăciei lor. În orice caz, odată cu dispariţia profesorului Culianu, trecerea timpului ar putea să-l scoată din miezul actualităţii şi să estompeze contururile atît de distincte ale personalităţii sale. Dar există şi riscul ca moartea prematură a savantului, modul violent şi misterios în care s-a produs, să genereze o tendinţă cumva opusă, de supraevaluare a operei lui Culianu şi de idealizare a personalităţii sale."

În ceea ce priveşte science fiction-ul românesc, primul pericol pare a fi cel "în curs de desfăşurare": estomparea personalităţii, deci a operei sale literare, "uitarea" lui Culianu, în ciuda declaraţiei sale atît de "partizane", prin care considera formula romanului science fiction singurul mod de a face metafizică în lumea contemporană. Oare de ce noi, exact pe meterezele SF-ului, l-am uitat, sau sîntem pe cale de a-l uita? Desigur, colecţia "Opere complete" de la Editura Nemira ar putea să contrazică afirmaţia anterioară. Numai că "Opere complete" nu are practic nimic de-a face cu "Nautilus". Volumele lui Culianu au fost semnalate şi comentate în revistele literare (de nuanţă "serioasă"), iar presa SF a rămas mută. Critica SF a rămas impasibilă la reeditarea "Pergamentului diafan", ca să nu mai vorbim de prima ediţie, apărută tot la Nemira în 1993, sau de romanul "Hesperus", editura Univers 1992.

Ne vom opri şi noi puţin asupra volumului "Pergamentul diafan". Romanul "puzzle", în fapt o colecţie de povestiri străbătute de un fir comun, acela al magiei "smaragdelor", este o construcţie interesantă din mai multe puncte de vedere.

Din punct de vedere simbolic, "smaraldul este piatra luminii verzi, ceea ce îi conferă atît o semnificaţie ezoterică, cît şi o putere regeneratoare. (...) Privit sub latura sa nefastă, smaraldul este asociat, în lapidariul creştin, cu cele mai periculoase creaturi ale iadului. Totuşi, tradiţiile populare ale Evului Mediu conservă toate puterile benefice ale smaraldului, în care se amestecă, desigur, şi o oarecare doză de vrăjitorie. (...) Piatră tainică - şi deci periculoasă pentru cel care nu o cunoaşte - smaraldul a fost considerat pe aproape întreaga suprafaţă a pământului drept cel mai puternic dintre talismanuri. Deoarece s-a ivit în infern, smaraldul se poate întoarce împotriva creaturilor infernale ale căror secrete le cunoaşte. Iată de ce, în India, se spune că simpla vedere a unui smarald provoacă viperei şi cobrei o asemenea teamă încît le sar ochii din cap." (Jean Chevalier şi Alain Gheerbrant, "Dicţionar de simboluri", Editura Artemis, Bucureşti 1995, volumul 3, pag. 232-233).

"Smaragdele" îl fac aşadar pe naratorul principal, care îşi părăsise patria, Jormania, în 1972, să ia parte la un soi de iniţiere. Trimiterile către istoria religiilor sînt atît de pertinente, încît cititorul obişnuit este la prima vedere derutat de întrepătrunderea atît de adîncă dintre planurile reale şi i-reale. Dacă aspectul acesta modern al naraţiunii a fost întîlnit şi la alţi prozatori contemporani (Umberto Eco, de pildă, care a fost admirat de Culianu), surprind însă la Culianu nişte trimiteri brutale, uneori chiar grosolane la o realitate aproape vulgară, care are tendinţa de a sfîşia vălul imponderabil ţesut cu atîta migală pe alocuri. Culianu a părăsit România în acelaşi an, 1972. Dacă Jormania este un nume suficient de străveziu pentru România, atunci celelalte nume proprii din "Intervenţia zorabilor în Jormania" sînt greu de calificat: preşedintele Gologan şi soţia sa, Mortu, poliţia secretă Secan, personajele Bostan, Şnapan, Gîscan, Butan, generalul Bulan par a fi scoase mai degrabă dintr-un pamflet politic acidulat dintr-o revistă de scandal, decît dintr-un volum literar. Dar lucrul acesta este valabil doar în cadrul povestirii citate. În celelalte povestiri ale volumului "puzzle" construcţia literară nu lasă loc nici unui compromis.

Dan Silviu Boerescu scria în postfaţa ediţiei a doua a "Pergamentului diafan" că "unul din elementele ce alcătuiesc armătura inefabilă a subtitlului puzzle din „Pergamentul diafan" este tocmai reapariţia constantă a acestui unic Magician sub felurite măşti aluzive." Este vorba desigur de Magicianul Divin, Marele Magician sau Marele Manipulator, idee care stă la baza mai multor volume ale lui Culianu, atît de nuanţă ştiinţifică ("Eros şi Magie în Renaştere. 1484"), cît şi science fiction ("Hesperus"). Să fie însă doar un alt element al acestui puzzle revolta furioasă la adresa României conţinută în "Intervenţia zorabilor în Jormania", plină de epitete fără cea mai mică urmă de menajamente?

Ediţia a doua de la Editura Nemira conţine ca "bonus" alte patru povestiri, reunite sub titlul "Ultimele povestiri". "Limba creaţiei", de pildă, avansează ideea (prezentă în mai multe povestiri) că plinul absolut şi golul absolut sînt echivalente. Ceea ce ar însemna, în principiu, că vulgaritatea literară avansată în "Intervenţia zorabilor în Jormania" ar fi echivalentă cu diafanul din "Jocul de smaragd", de pildă. Numai că nu reiese defel clar din context în ce măsură Culianu însuşi prezintă aceste teorii, fie din pură vanitate literară, fie din dorinţa de a juca un joc al aparenţelor care este amuzant doar dacă îi delimităm extrem de clar caracterul ludic. Să recunoaştem că a doua variantă este mult mai probabilă.

Totuşi o posibilă cheie a violenţei limbajului din "Intervenţia zorabilor în Jormania" o găsim în alt volum, de care am amintit deja: "Eros şi Magie în Renaştere. 1484." (Editura Nemira 1994). În subcapitolul "Despre magie ca psihosociologie generală" (capitolul IV, "Eros şi magie") I. P. Culianu face o interesantă paralelă între Statul-magician şi Statul-poliţist. Fără a realiza o corespondenţă directă între Statul occidental de astăzi şi Statul-magician şi fără a face generalizări fără acoperire, Culianu preciza: "Dar diferenţa esenţială dintre cele două, total favorabilă celui dintîi, este că magia este o ştiinţă a metamorfozelor, ea are capacitatea de a se schimba, de a se adapta la toate împrejurările, de a se ameliora, în timp ce, dimpotrivă, poliţia nu rămîne niciodată decît ceea ce este: în cazul de faţă, apărătoarea înverşunată a unor valori perimate, a unei oligarhii politice inutile şi dăunătoare vieţii naţiunilor. Sistemul de constrîngeri este condamnat să piară, căci ceea ce apără el nu e decît o îngrămădire de formule lipsite de orice vitalitate. Din contra, Statul-magician abia aşteaptă să dezvolte noi posibilităţi şi noi tactici şi tocmai excesul de vitalitate îi deranjează funcţionarea." (Culianu, op. cit., pag. 156).

"Intervenţia zorabilor în Jormania" arată, în lumina crudă a literaturii, faţa adevărată a Statului-poliţist, incapabil de subtilităţi, incapabil de artă. Această faţă este cu atît mai hîdă cu cît este alăturată diafanului magiei. Privind povestirea prin această prismă, am putea avea impresia că bucăţile de puzzle au reconstituit cu adevărat ceva. Şi acel ceva, prin filtrul povestirii de nuanţă science fiction, implică o ultimă concluzie: viitorul aparţine Statului-magician, iar "constrîngerea prin forţă va trebui să se plece dinaintea procedeelor subtile ale magiei, ştiinţă a trecutului, a prezentului şi a viitorului." (Culianu, op. cit., pag. 157).

Magie care, fără îndoială, înseamnă şi artă, deci şi science fiction. De ce oare ne vine greu să credem în lucrurile cele mai simple?

JURNALUL SF

Acest săptămînal face parte din reteaua naţională a publicaţiilor JURNALUL

Editat de SC JURNALUL SA

ISSN 1221-7875

Tiparul executat la INTACT

JURNALUL SF este înscris în Catalogul Presei la poziţia 2.128. Abonamentele se pot face la orice centru RODIPET.

Cititorii din străinătate se pot abona prin RODIPET SA PO BOX 33-35, telex 11995 Telefax 3129432 Bucureşti - România Piaţa Presei Libere nr. 1

COLECTIVUL DE REDACŢIE :

Adrian BĂNUŢĂ
(REDACTOR ŞEF)

Număr realizat de:
Nicolae C. ARITON,
Ionuţ BĂNUŢĂ,
Ştefan GHIDOVEANU,
Mihail GRĂMESCU,
Isabela ION,
Cătălin IONESCU,
Cristian IONESCU,
Liviu RADU,
Don SIMON,
Mihai SAMOILĂ,
Cătălin TENIŢĂ,
Florin Mircea TUDOR
Laurenţiu TURCU,
Horia Nicola URSU
(REDACTORI)

ADRESA REDACŢIEI :
Şoseaua Bucureşti-Ploieşti, nr. 25-27, sector I, Bucureşti
Tel. 3129945; FAX 3129944

RĂSPUNDEREA MATERIALELOR REVINE AUTORILOR

Tehnoredactare computerizată *Ionuţ BĂNUŢĂ*

Culegere: *Alina LEON*

Corectură: *Mihail GRĂMESCU*

Montaj offset: *Mariana SEBE Silvana GREERE Gigi MARCU*

Premiile singurului săptămînal de cultură SF din lume:

Convenţiei Naţionale de SF 1993 - Ploieşti

Convenţiei Europene de SF 1994 - Timişoara

Geovaly srl - Bucureşti (activitate promoţională)

Convenţiei Naţionale de SF 1994 - Baia Mare

Miercuri, 5 iunie va avea loc deschiderea Tîrgului de carte BOOKAREST '96. Probabil că nu puţine vor fi surprizele şi bucuriile ce-i vor încerca pe împătimiţii lecturii. Pînă vom fi în măsură să vă oferim amănunte despre cum, ce, cine şi cînd iată cîteva din ofertele editurii Nemira.

Miercuri 5 iunie

ora 16.00, standul Editurii Nemira

CARTEA
- revistă de actualitate editorială editată de Fundaţia D.E.C. Nemira.

Joi 6 iunie

ora 16.00

CĂLĂTORII ÎN LUMEA DE DINCOLO (Colecţia OPERE COMPLETE - IOAN PETRU CULIANU)

ora 16.30, standul Nemira Media (foaierul mare)

INVENTAREA FORMELOR de Alain Boutot (prima apariţie în noua colecţie ŞTIINŢA COMPLEXITĂŢII

Vineri 7 iunie

ora 16.00, standul Editurii Nemira

DUMINICA ORBULUI, SURDULUI ŞI MUTULUI de Ion Barbu, prefaţă de Alex. Ştefănescu

LĂSATA ŞI RIDICATA SECULUI de Ion Barbu, prefaţă de H.-R. Patapievici

ora 16.30, standul Nemira Media

NICHITA, primul compact-disc audio produs de Nemira (versuri de Nichita Stănescu pe muzică de Nicu Alifantis)

Simbătă 8 iunie

ora 14.00, standul Editurii Nemira

Noi apariţii în colecţia Nautilus

ora 14.30, standul Nemira Media

DICŢIONARELE ELECTRONICE NEMIRA

Duminică 9 iunie

ora 12.00, standul Editurii Nemira

CALIFORNIA, MIRAJUL VESTULUI de Bogdan Ficeac (colecţia Ţărmuri)

Încă nu sîntem în măsură să dezvăluim cărţile ce vor fi lansate în ziua dedicată sefeului de nemirişti, deoarece în afara lui *Marte-roşu* încă nu se ştie ce alte cărţi vor fi într-un stadiu suficient de avansat de producţie pentru a fi lansate. Din păcate, anul acesta Norman Spinrad va ajunge în România după terminarea tîrgului, în jurul datei de 15 iunie.

@ Noutăţi despre ATLANTYKRON '96.

Jurnalul S.F.

O convorbire telefonică purtată cu Sorin Repanovici, preşedintele FNTSF, ne-a permis aflarea cîtorva amănunte legate de tabăra ATLANTYKRON din acest an. Se pare că fonduri există, mai mult chiar, Sorin Repanovici şi-a declarat disponibilitatea de a intermedia obţinerea curentului electric şi a prînzului pentru "tăbăraşi". Totuşi, un punct nevralgic există şi poate deveni chiar critic: lipsa organizatorilor localnici. De aceea tabăra îşi vede existenţa pusă sub semnul întrebării. Există totuşi o soluţie: implicarea celor dornici să participe la tabără. În concluzie, trimiteţi pe adresa redacţiei sugestii pentru organizarea taberei şi cu ce puteţi să ajutaţi.

@ Ştiinţa complexităţii pentru export

Duminică, 2 iunie, Florin Munteanu şi-a luat zborul spre Amsterdam. El va participa la o conferinţă internaţională alături de alţi 4000 de invitaţi. Ţara noastră va participa cu peste 30 de lucrări ştiinţifice. Florin Munteanu va fi însoţit şi de alţi membri ai Centrului pentru Ştiinţa Complexităţii: Cristian Şuteanu şi Cristian Ioana. Lucrările lor încearcă abordarea "nexialistă" a unor probleme de geofizică.

@ Quo vadis Zilele *Quo Vadis?*

Încă nu avem informaţii despre Zilele Quo Vadis? - Giurgiu. Dunia Pălăgeanu, directoarea Casei de Cultură "Ion Vinea" din Giurgiu, unde au avut loc trecutele ediţii ale festivalului încă nu a revenit din deplasarea efectuată în Germania.

@ Lansare

Joi, 30 mai, membrii cenaclului Univers din Bistriţa şi-au lansat numărul 2 al fanzinului purtînd acelaşi nume. Data extrem de nepotrivită i-a determinat pe cei contactaţi - Ovidiu Bufnilă, Ladislau Daradici, Cătălin Ionescu - să decline invitaţia.

@ Săptămîna viitoare vă vom prezenta amănunte despre cum a decurs lansarea numărului trecut la Galaţi.

Precizare

Materialele „Am visat că l-am văzut pe P. D." şi „De ce îl apreciez pe P. D." din numărul 166 - TOTUL DESPRE PHILIP K. DICK (număr conceput şi coordonat de Ştefan GHIDOVEANU) au fost traduse de Delia Ivănescu.

Chiar şi într-o epocă în care poluarea şi epuizarea resurselor naturale au transformat Pămîntul într-un imens deşert lipsit de viaţă, omul continuă să lupte pentru supravieţuire. Oraşele de pe Coasta de Vest a Statelor Unite suferă datorită secetei cumplite. Remorchere puternice sînt trimise în căutarea unor aisberguri, a căror topire ar putea asigura apa necesară supravieţuirii populaţiei. O concurenţă acerbă se iscă între marile companii supranaţionale, pentru a pune stăpînire pe munţii de gheaţă.
Lumea extrem de plauzibilă situată de Silverberg într-un viitor destul de apropiat ascultă de alte legi decît utopiile prezentului. Noţiuni precum bunătate, omenie, compasiune riscă să devină desuete în condiţiile în care unica regulă de aur este "Supravieţuieşte cine poate!", iar legile junglei ajung să stăpînească nesfîrşitul deşert.

Fişă bio-bibliografică

Robert Silverberg s-a născut în 1935, la 15 ianuarie. La şaizeci de ani, opera sa numără aproape 500 de nuvele şi aproximativ 75 de romane, numai în domeniul SF. În afara genului, bibliografia sa este la fel de vastă, cuprinzînd numeroase texte de popularizare ştiinţifică, romane istorice, culegeri şi antologii. Cantitatea enormă nu semnifică însă o diminuare a calităţii scripturale. Prima povestire publicată datează din 1954. Debutează ca scriitor profesionist în 1956, primind un HUGO pentru cel mai promiţător debut. Între 1954 şi 1959 scrie frenetic (numai în 1957 îi apar 84 de nuvele şi povestiri, risipite în mai toate revistele vremii. Sub numele său adevărat sau sub pseudonim, singur sau în colaborare, Silverberg abordează teme cît se poate de diverse, de la space-opera, la science-fiction-ul politic. Urmează apoi o perioadă de tăcere şi de acumulare, pînă în 1964, cînd începe să scrie serios publicînd în 1968 o operă care-l va situa printre „mai-marii" science-fiction-ului, aducîndu-i încă un HUGO: ciclul *Nightwings* („Aripile nopţii"), nostalgica evocare a unui Pămînt cucerit de extratereştri. Operele de prim plan se vor succeda apoi cu o uimitoare regularitate: *Time of changes* („Timpul schimbărilor" - 1971), o frescă exotică a unei planete stranii, care a atras atenţia juriului NEBULA în 1971; în acelaşi an, *The world inside* descrie viaţa locuitorilor unui colosal oraş al viitorului; în 1972, *Dying inside* descrie viaţa unui telepat ale cărui puteri dispar; în 1975, *The stochastic Man* („Omul stochastic"), o parabolă despre putere, văzută prin prisma unui om care are darul de a citi viitorul. În 1976, Silverberg abandonează din nou scrisul, pretextînd că SF-ul nu este îndeajuns recunoscut de către elita literară. Reapare în 1980, cu un imens roman de heroic-fantasy, *Lord Valentine's Castle*, care va avea şi două urmări. Textele care vor urma sînt mult mai comerciale, dar cu nimic mai prejos din punct de vedere al calităţii. Semnează, la sfîrşitul anilor '80, o serie de novelizări ale unor povestiri asimoviene.

Denis Philippe scria despre complexitatea scrierilor sale, într-un articol apărut în revista *Fiction*, următoarele: *„Eroul tipic al lui Silverberg e o fiinţă neliniştită, torturată de remuşcări, cel mai adesea pradă unei dualităţi fundamentale, un om-dublu, la limita schizofreniei"*.

Originea semită a autorului face din el un soi de Woody Allen întunecat, un puritan preocupat de sex, un agnostic bîntuit de obsesia metamorfozelor posibile ce duc la nemurire şi chiar la deificare.

CERAR ZĂTOR

În zona rece a Pacificului de Sud, undeva între San Francisco şi Hawaii, marea era teatrul unei uimitoare învolburări de curenţi: cei reci, veniţi dinspre Antarctica sau urcînd în spirale ascendente dinspre adîncurile oceanului, întîlneau aici rîuleţele fierbinţi venite dinspre platoul continental strivit de arşiţa soarelui, ce pătrundeau pînă departe în larg. Uneori, enorme perdele de vapori puteau fi văzute înălţîndu-se în văzduh, acolo unde apele reci se amestecau cu cele calde. Era un loc destul de neaşteptat pentru pescuirea de aisberguri. Lectura albedoului fusese însă categorică: un aisberg plutea în derivă, undeva prin apropiere. *Tonopah Maru* pornise, aşadar, în căutarea lui.

Carter se aşează în faţa radarului, studiind datele informatice, în micuţa cabină ce servea drept centru de comandă al navei. Carter era căpitanul traulerului. Avea vreo treizeci şi ceva de ani, era zvelt şi avea părul blond şi barba neagră. Pielea-i arsă de soare lucea cu reflexe irizate, datorită învelişului protector, o adevărată armură cutanată făurită de medicamentele infra/ultra. Injecţia cu ECRAN făcută în zori fremăta încă în arterele sale, precum aurul lichid. Avea impresia că-i poate urmări lenta înaintare spre capilare, de unde se scurgea încet în întreaga epidermă, reconstituind progresiv armura care îl proteja împotriva fisurilor din stratul de ozon şi a ochiului diabolic al soarelui. Era doar cel de-al doilea an pe care îl petrecea pe mare. Compania practica rotaţia de cadre. În ultimii ani, lucrase ca jocheu de deşert în sinistra regiune Spokane, dînd cotele de pariuri pentru fermierii care mizau pe venirea ploilor în cutare sau cutare lună. Înainte de asta, lucrase ca expeditor de cargouri pentru unul din serviciile de navete L-5 ale companiei. Într-o bună zi, dacă-şi vedea de treabă, avea să-şi capete propriul său loc sub soare, într-un birou din vîrful piramidei Samurai din Kyoto. Multe din acţiunile pe care trebuia să le întreprindă pentru a fi pe placul companiei îi displăceau lui Carter. Însă n-avea de ales. Ştia al naibii de bine lucrul ăsta.

– E vorba de o masă de două mii de kilotone, sau cam aşa ceva, spuse el, privind afişajul din fibră ceramică. Nu-i rău, ce zici?!

– În ziua de azi, e cum nu se poate mai bine, răspunse Hitchcock.

Hitchcock era navigatorul-oceanograf. Avea părul uşor încărunţit şi nasul cîrn specific afro-hawaiienilor. ECRAN-ul de protecţie dădea pielii sale o nuanţă apropiată de cea a cernelii. Hitchcock era îndeajuns de vîrstnic pentru a-şi aminti de vremurile cînd nu vedeai aisberguri decît la latitudini situate la sud de Chile şi nu pierdea nici un prilej pentru a reaminti acest lucru.

– Să fiu al naibii!... Un aisberg de dimensiunile astea, aflat atît de la nord, trebuie să fi fost, pesemne, mare cît Florida cînd s-a desprins din blestemata aia de calotă glaciară! Patroane, cel puţin eşti sigur de cifrele astea?

Insinuarea îl făcu pe Carter să se simtă jignit. Un tremur de furie i se prelinse prin trup. Hitchcock nu putea accepta ideea că el ar fi putut face ceva corect din prima încercare. Degeaba se străduia el să nege asta în gura mare, era clar că Hitchcock nu înghiţise faptul că postul de căpitan îi fusese suflat de către un străin. Punea asta pe seama rasismului, desigur. Dar se înşela. Spre deosebire de el, Carter făcea parte din rasa conducătorilor. Atît şi nimic mai mult.

– Vrei să verifici personal datele? spuse Carter, vădit iritat. Poftim, dă-i drumul.

Hitchcock clătină din cap.

– E-n regulă, patroane. Am încredere în tine. Vorbeam şi eu aşa, ca să nu tac.

Apoi zîmbi neîndemînatic, dezvăluind un şir de dinţi îngălbeniţi. Pe ecran dansau spirale şi linii în zigzag - negru pe verde, verde pe negru - şi, din cînd în cînd, fulgere de lumină sincopată. Raza de sondaj a navei *Tonopah Maru* parcurgea cei douăzeci şi şase de mii de kilometri care o separau de satelitul japonez de telecomunicaţii Scansat, care îşi plimba privirea antrenată de-a lungul coastei de est a Pacificului, căutînd diferenţele de frecvenţă albedo. Reflectivitatea unui aisberg diferă de cea a oceanului. Calculezi diferenţa, aştepţi confirmarea citirii temperaturilor, evaluezi apoi masa pentru a te asigura că merită deplasarea. Dacă răspunsul e pozitiv, îndrepţi remorcherul cu toată viteza spre aisberg şi te grăbeşti să pui mîna pe gheaţă înaintea celorlalţi.

Acest aisberg avea să fie livrat oraşului San Francisco, aflat într-o gravă penurie de apă, ca, de altfel, întreaga Coastă de Vest. Pe litoralul Pacificului nu mai plouase de mai bine de zece luni. Zona aceasta era, cu siguranţă, plină de

pescuitoare de aisberguri venite din Seattle, San Diego sau Los Angeles. Los Angeles era oraşul care folosea cele mai multe nave. Pînă în urmă cu o lună, *Tonopah Maru* fusese închiriat acestui oraş, de către Industriile Samurai. De această dată, însă, remorcherul lucra pentru San Francisco. Frumosul oraş de odinioară, acum acoperit de un strat gros de praf, dormita sub cerul arzător, infestat de tot soiul de gaze straniu colorate, în aşteptarea unor ipotetice ploi, pe care efectul de seră le făcea din ce în ce mai puţin probabile.

– Trimite vorbă, spuse Carter. Aisbergul e exact în faţa noastră, spre sud-sud-vest. Mîine îl agăţăm, iar marţea viitoare sîntem la San Francisco.

– Dacă nu cumva se topeşte pînă atunci... Nu se ştie niciodată, cu blestemata asta de arşiţă.

– A rezistat din Antarctica pînă aici, va rezista şi pînă la San Francisco! Hai, mişcă-ţi fundul! N-am chef să ne-o la înainte cei din Los Angeles.

Pe la jumătatea după-amiezii, primiră primele imagini optice ale aisbergului. Mai întîi, o vedere verticală transmisă de satelitul spion al centrului meteo, iar apoi o vedere de la nivelul mării, de la o baliză-releu a Marinei. Părea un castel plutitor, maiestuos şi liniştit, ale cărui turnuri roz, creneluri albastre şi donjoane violet se înălţau foarte sus deasupra apei. Perdele de negură îl învăluiau contururile. Şi microfonul traulerului capta zgomotul de fond produs de bucăţile de gheaţă care se topeau, desprinzîndu-se şi căzînd în mare. Uriaşul bloc format din zăpadă tasată se lichefia încet, şuierînd. Carter privea înmărmurit aisbergul. Era cel mai colosal din cîte îi fusese dat să vadă pînă atunci. Timp de vreo două milioane de ani, acest munte stătuse cocoţat la Polul Sud, neavînd habar de faptul că, într-o bună zi, avea să o pornească în derivă spre Hawaii. Dar lumea fusese afectată de importante modificări climatice şi nici Antarctica nu fusese ocolită.

– Dumnezeule! exclamă Hitchcock. Crezi c-o să reuşim?

– E simplu de toti răspunse Nakata.

Nakata era tehnicianul care răspundea de agăţarea cu cîrligele, un omuleţ duiceag, cu ochi ca de pisică.

– Am nevoie doar de patru cîrlige, nu mai mult. Care-ar fi problema? adăugă el. Dispunem de tot materialul necesar.

Tonopah Maru avea destule cîrlige. Carena sa, în formă de ţigară de foi, era în mare parte ocupată de un dispozitiv cu cremalieră, un mecanism impresionant şi silenţios, capabil să arunce la mare distanţă cîrligele uriaşe destinate să agaţe şi să ancoreze flancurile oricărui aisberg. Puntea era plină de tunuri lansatoare de praf reflectorizant, menit să întîrzie topirea maselor de gheaţă. Sub punte se afla un motor cu fuziune suficient de puternic pentru a remorca în jurul lumii o insulă de dimensiuni medii.

Totul era perfect organizat, exceptînd faptul că, practic, nu mai rămînea spaţiu pentru echipajul de cinci persoane. Carter şi ceilalţi trebuiau să se mulţumească cu locşoare minuscule, dispuse ici-colo. În loc de cabine, dispuneau de nişte compartimente deloc mai mari decît capsulele de odihnă, de mărimea unor sicrie, ce pot fi întîlnite în aeroporturi. Pentru divertisment şi destindere aveau la dispoziţie un mic dom semisferic şi o pasarelă, pe puntea din faţă. Duceau o existenţă de sardine într-o cutie de conserve, dar erau bine plătiţi şi aerul marin, mai mult sau mai puţin răcoros, era preferabil smogului verzui ce plutea deasupra zonelor locuite de pe Coasta de Vest.

În prezent, navigau în regiunea zidului rece din mijlocul Pacificului. De jur împrejur, albastrul apelor indica o temperatură mai ridicată. Privind însă spre vest, către aisberg, acestea căpătau o tentă de un verde măsliniu, semn al unei vieţi microscopice foarte intense. Linia de demarcaţie se vedea foarte limpede.

Carter era ocupat cu efectuarea unor măsurători, dorind să afle dacă aisbergul va putea trece pe sub Golden Gate, cînd Rennett îşi făcu apariţia lîngă el.

– E un vapor acolo, căpitane.

– Cum adică?

Se întrebă dacă nu cumva aveau să fie nevoiţi să lupte pentru aisberg. Se mai întîmpla şi aşa ceva, uneori. Se aflau într-o zonă liberă, un teritoriu lipsit de legi, unde pirateria practicată pe vremuri începuse să îşi reintre în drepturi.

Rennett răspundea de întreţinerea navei. Era o femeie scundă şi puternică, lată în umeri, care abia dacă îi ajungea pînă la piept. Era născută într-un tîrguşor prăfuit din Middle West şi era foarte încăpăţînată. Se răsese în cap şi luciul purpuriu al ECRAN-ului, ce părea că radiază de sub piele, îi dădea un aspect fluorescent. Cu ochii ei negri, ce oglindeau o neclintire de marmură, îl măsură pe Carter şi repetă:

– O navă, chiar de cealaltă parte a aisbergului. Caskie tocmai a recepţionat un mesaj de-al lor, un fel de SOS.

Îi întinse o bucăţică de hîrtie gălbuie, conţinînd mesajul recepţionat prin radio. Două rînduri simple, imprimate cu caractere termografice roşii. Cuvintele acelea păreau că îi imploră pe Carter, asemeni unor mîini întinse. Citi cu glas tare:

– PUTEŢI SĂ NE AJUTAŢI? PROBLEME LA BORD. CHESTIUNE DE VIAŢĂ ŞI DE MOARTE. URGENT. VENIŢI CÎT PUTEŢI DE REPEDE. KOVALCIK, CĂPITAN ÎNLOCUITOR, *CALAMARI MARU.*

– Ce-i porcăria asta? spuse Carter. *Calamari Maru*... Ce-i ăsta, e un vapor sau vreun soi de peşte?

Rennett nu schiţă nici măcar o urmă de zîmbet.

– Am verificat în registru. Nava aparţine firmei Kyocera-Merck, cu sediul la Vancouver. Căpitanul e un oarecare Amiel Kohlberg, un neamţ. N-am găsit nimic despre acest Kovalcik.

– Nu pare a fi un remorcher de aisberguri.

– Sigur că nu, răspunse ea, cu o nuanţă de dispreţ în glas. E un pescuitor de calmari.

Carter ridică din umeri. Veşnic acelaşi lucru. Îi exaspera obiceiul ăstora de a-l trata ca pe un novice, numai fiindcă aveau cîteva zile în plus pe mare.

Citi din nou mesajul. Urgent, scria acolo. Chestiune de viaţă şi de moarte. Căcat! Căcat, căcat şi iar căcat!

Ideea de a lăsa totul baltă pentru a se ocupa de problemele acestui vapor blestemat ivit din ceaţă nu-i surîdea deloc. Nu era plătit pentru a da ajutor unui alt căpitan aflat la ananghie, cu atît mai mult cu cît acesta lucra pentru Kyocera-Merck. Industriile Samurai nu prea îi înghiţeau pe cei de la Kyocera-Merck. Avuseseră divergenţe în legătură cu un contract în Gobi: spionaj industrial sau cam aşa ceva. Şi, la urma urmei, mai exista şi aisbergul, care îi aştepta. Nu-şi puteau permite luxul de a pierde timp.

Pe deasupra, mai simţea şi înţepătura ghimpelui unei bănuieli, o tresărire de neîncredere. Să abordeze o altă navă, aici, în acest colţ uitat al oceanului, ar fi însemnat să se plaseze într-o poziţie vulnerabilă. Cei zece ani petrecuţi în companie îi învăţaseră că prudenţa e cel mai bun copilot. Bun! Dar ştia că şi prudenţa îşi are limitele sale. Să întorci spatele unei nave care tocmai a lansat un SOS, iată genul de atitudine care-ţi lasă un gust amar pentru tot restul vieţii.

În acest an, 2113, an ce avea să intre în istorie ca fiind anul marii canicule, puţini erau aceia cărora le

mai păsa de lucruri atît de desuete precum ajutorarea celor aflaţi în pericol în largul mării. Dar Carter era unul dintre acei indivizi, puţini la număr, rămaşi sensibili la sentimente de culpabilitate şi remuşcare. Şi, la urma urmei, îşi spunea el, cum semeni, aşa culegi. Nu-ţi băga în seamă aproapele atunci cînd acesta te cheamă în ajutor, şi poţi fi sigur că nici el nu-ţi va acorda mai multă atenţie, atunci cînd tu vei fi cel ce va avea nevoie de el. Îl priveau cu toţii: Rennett, Nakata, Hitchcock.

– Ce facem, căpitane? întrebă Hitchcock, cu un zîmbet maliţios. Mergem?

Carter îi aruncă o privire ucigaşă şi zise:

– Tu ce părere ai? Crezi că într-adevăr au nevoie de ajutor?

Hitchcock făcu o mutră nehotărîtă:

– Nu eu trebuie să hotărăsc asta. Tu eşti căpitanul, patroane. Dar eu ştiu un lucru: ei zic că au probleme şi au nevoie de ajutor.

Avea întipărită pe chip o expresie neutră, pierdută în cine ştie ce depărtări. Stătea în faţa lui Carter, şi umerii lui laţi păreau a umple întreaga încăpere.

– Ne cer ajutor, căpitane. După mine, cînd un vapor cere ajutor, se cuvine să fie ajutat. Aşa am ştiut eu pînă acum, de cînd navighez. Dar mai ştii? poate că între timp regulile s-au schimbat.

Pentru o clipă, Carter regretă că îl luase pe Hitchcock la bord. Dar, la naiba! Fiel Va merge pe *Calamari Maru* să vadă despre ce era vorba. Nu avea de ales. De fapt, niciodată nu avusese de ales.

– Spune-i lui Caskie să-i transmită lui Kovalcik că ne îndreptăm spre aisberg, pentru a-l lua în stăpînire, i se adresă el lui Rennett. Asta ne va lua cam o oră şi jumătate. Va trebui să-l stropim cu praf reflectorizant şi să-l acoperim cu o husă. Între timp, voi face o vizită de recunoaştere la bordul navei lor.

– Am înţeles, încuviinţă Rennett şi dispăru.

Primiră noi imagini ale aisbergului. Pentru prima oară, Carter remarcă fisurile cauzate de eroziune la nivelul liniei de plutire, excrescenţele fragile care începuseră să se formeze. Crevasele nu implicau, în mod obligatoriu, riscul de răsturnare a aisbergului - fenomen destul de rar, de altfel - dar puteau fi siguri că vor avea de înfruntat un ruliu puternic şi, pe parcursul întregii operaţiuni, o mare agitată. Pe scurt, încă de acum, ziua se anunţa a fi destul de frămîntată.

– Dumnezeule! făcu Carter. la uitaţi-vă la astea!

Îi întinse clişeele lui Nakata.

– Nici o problemă! răspunse acesta, după un scurt interval de gîndire. Nu trebuie decît să ne înfigem cîrligele pe partea aisbergului aflată sub vînt. Asta-i tot.

– De acord. Dacă aşa zici tu...

Spunînd acestea, încurajat de încrederea de neclintit a lui Nakata, Carter îşi îngădui un surîs.

Versantul cel mai îndepărtat al aisbergului avea aspectul unui zid abrupt, neted, de aproximativ o sută de metri înălţime, de culoarea porţelanului. La baza zidului, o limbă de gheaţă cu o lungime de patruzeci de metri înainta spre larg, formînd un soi de dig, alături de care era ancorat *Calamari Maru.*

Carter îi făcu semn lui Nakata, care stătea la prova navei, ţingă consola de comandă.

– Lansează cîrligele! urlă el. Dă-i drumul, acum!

Se auzi zăngănitul primei trape de lansare care se deschidea. Apoi, uruitul înfundat al mecanismelor. În pîntecele navei, puternicul dispozitiv de agăţare se aşeza lin, în poziţie de tragere. Aisbergul se înălţa, nemişcat, din apele liniştite ale oceanului.

Deodată, întreaga nava tresări, în vreme ce primul cîrlig pornea spre cer. Se ivi deasupra capetelor lor, ca un monstru de oţel, plin de ţepi, o siluetă neagră profilată pe fondul luminos al văzduhului. Nakata mînui din nou pîrghiile de control. Ajuns în vîrful orbitei sale ascendente, cîrligul începu să coboare spre inima aisbergului, cu un şuier infernal. Lovi cu violenţă peretele de gheaţă şi se înfipse adînc. Aisbergul fremătă, clătinîndu-se lateral. Masa scufundată înregistră, la rîndul ei, unda de şoc şi întregul ansamblu se aplecă în faţă, cu un fornăit apocaliptic. După o scurtă pauză, în timp ce muntele plutitor se redresa, un gheizer de spumă, înalt de douăzeci de metri, ţîşni printre bucăţile de gheaţă sfărîmată ce cădeau, desprinse din falezele superioare.

La prova, Nakata ridică pumnul strîns, în semn de victorie.

Un vînt rece pornise să sufle din direcţia aisbergului, precum respiraţia unui animal în agonie. Parfumul trecutului, o emanaţie a erei fosilelor...

Înaintară încă puţin, de-a lungul flancului aisbergului.

– Cîrligul numărul doi! strigă Carter.

Muntele de gheaţă îşi recăpătase echilibrul. Supraveghind desfăşurarea operaţiunilor din turela aflată la pupa, Carter aştepta cu nerăbdare sentimentul de uşurare şi de mulţumire care îl invada de fiecare dată după capturarea prăzii. De data aceasta, însă, sentimentul acela întîrzia, şi tot ceea ce simţea era un gol în stomac. Era dornic să sfîrşească totul cît mai repede, să vadă cele patru cîrlige plantate şi să pornească înapoi spre San Francisco.

Al doilea cîrlig îşi luă zborul şi îşi împlîntă colţii. Aisbergul reîncepu să se legene şi marea prinse a dansa, furioasă. Vreme de o clipă, Carter zări cealaltă navă, zguduită de talazuri. Se întrebă dacă nu cumva limba de gheaţă care îl proteja n-avea să se rupă şi să-i tragă la fund. Ar fi trebuit să ancoreze altundeva. Dar, la dracu' cu acest *Calamari Maru*! Îi avertizaseră, doar!

Fu lansat cel de-al treilea cîrlig. Apoi ultimul, cel de-al patrulea, aruncat dincolo de vîrful aisbergului, pentru a se înfige în versantul opus. În sfîrşit, terminaseră. Gheţarul plutitor le aparţinea.

Spre apusul soarelui, Carter transferă comanda traulerului lui Hitchcock şi, împreună cu Rennett, urcară la bordul caiacului-anexă, îndreptîndu-se spre *Calamari Maru.*

Mirosul pestilenţial care învăluia pescadorul îi izbi, înainte chiar ca ei să fi urcat la bord cu ajutorul scării de frînghie monofilament ce fusese coborîtă pentru ei. Un miros acru, o miasmă atît de densă, încît părea aproape vizibilă. Aspirarea acelui gaz infestat echivala cu a înghiţi întreaga atmosferă a oraşului Cleveland. Carter înjură în sinea lui. Ar fi trebuit să-şi ia o mască de gaze. Dar de unde să fi ştiut?... Aerul din largul mării era, în general, relativ pur.

Aspectul general al navei *Calamari Maru* nu era deloc strălucitor. Dintr-o privire, Carter evaluă neglijenţa înconjurătoare şi mizeria care domnea pe punte: pete negre de ulei, vîrtejuri de praf, urme de rugină cauzate de ozon. Dar putoarea cumplită provenea de la calmari.

O cuvă largă ocupa centrul navei, ca o burtă uriaşă, acoperind puntea inferioară. În acest spaţiu se făcea tranşarea calmarilor. Carter navigase pe o astfel de navă, pe vremea cînd era un simplu ucenic. Industriile Samurai posedau cîteva duzini de asemenea nave. Privi în fundul cuvei. O armată de calmari se înghesuia acolo, hoarde de fantome cu ochi asemănători perlelor, înotînd care încotro. Biciuri strălucitoare zvîcneau printre ei, apucînd, tăind, secţionînd ţesuturile nervoase şi azvîrlind părţile comestibile în dispozitivul de prelucrare. Ansamblul alcătuia o uriaşă uzină de prelucrare şi tratament. După ce cîmpiile europene şi nord-americane deveniseră nişte deşerturi sterpe, iar populaţia mondială depindea, pentru a supravieţui, de puţinele resurse ale nordului Canadei şi Siberiei, exploatarea domeniului marin devenise o necesitate primordială. Cu toate acestea, Carter nu reuşise nicidecum să se obişnuiască cu mirosul înfiorător. Se străduia din răsputeri să-şi reprime senzaţia de greaţă care-i întorcea stomacul pe dos.

– O să vă obişnuiţi, îi declară femeia care îl întîmpină pe punte. Peste cinci minute, nici măcar n-o să vă mai gîndiţi la asta.

– Să sperăm, mormăi el, sceptic. Sînt căpitanul Carter, iar ea e Rennett, operatorul nostru de întreţinere. Unde-i Kovalcik?

– Eu sînt Kovalcik.

Carter făcu ochii mari. Un licăr amuzat se ivi în ochii femeii.

Kovalcik era robustă, cu o înălţime puţin peste medie, avea pometi proeminenţi şi ochii foarte depărtaţi unul de altul. Deşi, în aparenţă, părea calmă şi controlată, gesturile ei trădau o anumită încordare. Purta o salopetă din pînză groasă. Avea părul negru, tuns scurt, iar pielea-i era deschisă la culoare, de o albeaţă stranie, neprotejată cu Ecran. Carter remarcă, dealtfel, urmele unor arsuri provocate de soare şi zbîrcituri cauzate de ozon. Doi membri ai echipajului, alte două femei, îmbrăcate identic, stăteau ceva mai încolo, iar el observă că aveau pielea la fel de albă şi de atacată de intemperii.

– Vă sîntem recunoscători că aţi venit, spuse Kovalcik cu o voce neutră, marcată de un uşor accent european.

– În măsura posibilităţilor noastre, sîntem dispuşi să vă ajutăm, îi răspunse Carter.

În acel moment, observă că o bucată de aisberg fusese decupată şi urcată la bord. Se topea încet, suspendată deasupra celor trei rezervoare de drenaj din aluminiu. Nu era nici o zecime de milionime din masa totală a aisbergului, dar Carter nu-şi putu

reprima o tresărire furioasă. Un muşchi făcu să-i tremure obrazul. Reacţia lui nu scăpă neobservată.

– Da, spuse Kovalcik, apa e una dintre problemele noastre. Ne aprovizionăm şi noi cum putem. Am avut avarii destul de serioase. N-aţi vrea să mă însoţiţi în cabina căpitanului? Trebuie să vorbim despre ceea ce s-a întîmplat şi despre ceea ce am putea face în această privinţă.

Urmată de Carter şi de Rennett, o porni spre puntea inferioară, în vreme ce cele două femei din echipaj încheiau marşul.

Calamari Maru era cu adevărat impunător. Era o navă mare, bine desenată, linia generală fiind asemănătoare cu cea a unui calmar. Avea motoare cu hidropropulsie - apa fiind aspirată în interior cu ajutorul unor compresoare de mare putere, iar apoi evacuată pe la pupa. Era una dintre soluţiile tehnice adoptate de marile companii de transport maritim, în scopul reducerii consumului de combustibil şi a emanaţiilor de bioxid de carbon. Pe cele două laturi ale punţii se înălţau nişte construcţii stranii, arcuite. Momeală pentru calmari, le explică Kovalcik. Acoperite cu fosfor bioluminescent şi scufundate în apa mării, emiteau o luminozitate aproximativ identică cu aceea produsă de moluşte. Acestea veneau în mase compacte, atrase uneori de la distanţe foarte mari, aşteptîndu-se probabil la vreo petrecere surpriză, şi nimereau în năvoade.

– Strașnică uzină de carne aveţi aici! exclamă Carter.

– Nu producem numai carnea! îi replică, răstit, Kovalcik. În afară de valoarea nutritivă a moluştelor, le mai extragem şi fibrele nervoase, care sînt utilizate în producerea mai multor tipuri de biocaptoare. Fibrele lor sînt aproximativ de o sută de ori mai groase decît ale noastre, şi funcţionează asemeni ordinatoarelor cu celulă unică. Probabil nu ştiaţi, dar aveţi cu siguranţă la bord sute de microprocesoare constituite din fibre de calmar. Urmaţi-mă, vă rog!

Pomiră de-a lungul unei pasarele strîmte, cu o pantă uşor descendentă. Carter auzi lovituri surde în pereţi. Unul dintre aceşti pereţi era plin de lovituri şi zgîrieturi adînci. Luminile începuseră să pîlpîie, iar aplicele emiseră un bîzîit de rău-augur. Un miros dulce-amărui de chimicale se făcu simţit, acoperind duhoarea sinistră a calmarilor. Rennett îi aruncă lui Carter o privire sumbră. Această navă era o adevărată catastrofă!

– Cabina căpitanului! anunţă Kovalcik, deschizînd o uşă pe jumătate scoasă din ţîţîni. Înainte de toate, ce-aţi zice de un pahar?

Carter fu surprins de dimensiunile cabinei. După atîtea săptămîni de claustrare în găurile de şoarece de pe *Tonopah Maru*, locul i se părea enorm. O masă, un birou, etajere, o cuşetă confortabilă, toaleta, şi chiar şi un ecran de jocuri! Toate erau dispuse ingenios, lăsînd spaţiu suficient pentru deplasare. Ecranul video era crăpat. Kovalcik scoase dintr-un dulap o sticlă de coniac peruvian. Carter încuviinţă, printr-o înclinare a capului. Ea umplu trei pahare, pe care le băură în tăcere. Mirosul moluştelor nu era chiar atît de puternic aici, sau, poate, aşa cum i se prezisese adineaori, începuse să se obişnuiască. Cu toate acestea, aerul părea vîscos şi fetid, ca o zeamă greţoasă, şi era greu de respirat, în ciuda dimensiunilor cabinei. Sistemul de aerisire era scos din uz, sau se afla într-o stare deplorabilă.

– Începeţi să înţelegeţi care este problema? Carter încuviinţă.

– Dar n-aţi văzut nici măcar jumătate din pagubă! Staţi să vedeţi cum arată postul de comandă! Mai bem un pahar, după care ne putem continua vizita.

– Destul cu coniacul! se eschivă Carter. Ce-ar fi să-mi istoriţi dumneavoastră ce s-a întîmplat aici?...

– Eu aş zice să aruncăm, totuşi, o privire şi în postul de comandă.

Postul de comandă era situat la un nivel inferior faţă de cabina căpitanului. Ce priveliştel S-ar fi zis că pe aici trecuse un uragan sau un incendiu care devastase totul! Pretutindeni, arsuri adînci provocate de tirul unui laser, crăpături largi, ca nişte crevase, brăzdînd falsul plafon. Din ordinatoare se scurgeau bucăţi de benzi informatice, grămezi de viscere colcăitoare izbucnind dintr-o rană urîtă, provocată prin înjunghiere. Semne ale unei cumplite bătălii. Un adevărat holocaust răvăşise creierul lui *Calamari Maru.*

– Totul e distrus. După cum v-aţi putut da seama, nu mai funcţionează decît programul de sortare şi tranşare a calmarilor. În privinţa asta, maşinăria e intactă: năvoadele, bicele, cuţitele şi restul. În celelalte privinţe, însă, e un dezastru. Sistemul de producere a apei, ventilatoarele, instrumentele de navigaţie... Ne străduim să le reparăm, dar e nevoie de prea mult timp, ceea ce noi nu avem.

– Înţeleg, oftă Carter, rotindu-şi privirea de jur-împrejur. V-aţi încălerat la o serată dansantă, sau ce naiba?!...

Kovalcik îl privi cu asprime.

– A fost groaznic. Au fost lupte peste tot. De la o punte la alta, în fiecare cabină. Am fost nevoiţi să-l arestăm pe căpitanul Kohlberg... El şi alţi cîţiva ofiţeri au opus rezistenţă.

Carter clipi des, cu răsuflarea tăiată.

– Despre ce vorbeşti dumneata? A avut loc o răzmeriţă?

Cuvîntul, greu de semnificaţii, păru că pluteşte deasupra lor, ca o sabie a lui Damocles. Apoi, cu aceeaşi voce neutră ca mai înainte, Kovalcik rupse tăcerea:

– Eram pe mare de mai multe săptămîni, cînd căpitanul parcă a înnebunit. Soarele o fi fost de vină, sau, poate, pur şi simplu aerul. A început să dea ordine imposibile. N-am reuşit nicicum să-l convingem că nu era bine ce făcea. Spre binele tuturor, a trebuit să îl demitem din funcţie. Am avut un schimb violent de replici, şi-am fost nevoiţi să-l închidem. Unii dintre ofiţeri au trecut de partea lui. I-am arestat şi pe ei. Ce încurcătură blestemată, gîndi Carter. În ce rahat ne-am vîrît?

– Toate astea-mi sună a răzmeriţă, declară Rennett.

Din priviri, Carter îi făcu semn să tacă. Situaţia se cerea a fi tratată cu diplomaţie şi circumspecţie.

– Căpitanul şi ofiţerii sînt încă în viaţă? o întrebă el pe Kovalcik.

– Da. Dacă doriţi, îi puteţi vedea.

– Ar fi o idee bună. Dar, înainte de asta, poate c-ar fi mai bine să-mi vorbiţi puţin despre acuzaţiile ce le sînt aduse.

– N-au nici o importanţă.

– Pentru mine, au răspunse Carter. Trebuie să ştiu ce anume a justificat punerea în lanţuri a căpitanului vostru.

Kovalcik păru încurcată:

– Au fost desule motive, făcu ea, într-un tîrziu. Unele dintre ele chiar foarte grave, altele mai puţin serioase. În legătură cu repartiţia timpului de serviciu, desemnările echipelor de lucru, raţiile alimentare... Era tot mai rău de la o săptămînă la alta. Se purta ca un tiran. I-am urmărit evoluţia spre mai rău, zi cu zi. Practic, sînt convinsă că a suferit o intoxicaţie solară, un acces de nebunie datorat excesului de căldură, care i-a atins creierul. Se temea că vom folosi prea mult Ecran, mă înţelegeţi? Se temea că vom epuiza stocul înainte de sfîrşitul misiunii. Şi-atunci, a început să-l raţionalizeze. Atît porţia lui, cît şi cele ale întregului echipaj. Asta a fost picătura care a umplut paharul. Ecran-ul...

Kovalcik se opri. Cu vîrfurile degetelor îşi atinse obrajii, antebraţul şi încheietura mîinii, unde pielea i se înroşise, formînd pete de carne vie.

– Vedeţi în ce hal arăt? reluă ea. Toţi sînt la fel. Kohlberg a redus raţiile la jumătate, apoi le-a înjumătăţit din nou. Soarele a început să ne ardă. La fel ozonul. Nu mai aveam nici un fel de protecţie. Frica lui Kohlberg că vom rămîne fără Ecran a devenit o obsesie. Era tot mai nebun, îl lovise soarele în creştet. Şi, cu fiecare zi ce trecea, rămînea tot mai puţin Ecran. Sînt sigură că l-a dosit undeva, pe navă. N-am reuşit încă să dăm de el. Încercăm să ne descurcăm cu un sfert de raţie...

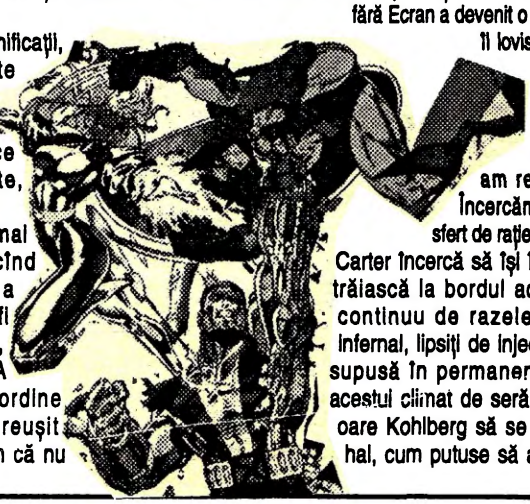

Carter încercă să îşi închipuie cum puteau să trăiască la bordul acestei epave, mitraliaţi continuu de razele soarelui, de mirosul infernal, lipsiţi de injecţiile cotidiene, cu pielea supusă în permanenţă agresiunii feroce a acestui climat de seră. Un infern. Cum putuse oare Kohlberg să se ţicnească în asemenea hal, cum putuse să acţioneze atît de stupid?

Dovada se afla acolo, în fața ochilor săi... Petele roșiatice de pe pielea lui Kovalcik.

– De fapt, ce așteptați de la mine? Să vă furnizez Ecran? întrebă Carter, după o scurtă ezitare.

– Nu, nu dorim așa ceva, răspunse ea. Mai devreme sau mai tîrziu, vom găsi unde anume a ascuns Kohlberg rezervele.

– Atunci?

– Veniți cu mine. Aș vrea să-i vedeți pe ofițeri.

Răzvrătiții își închiseseră prizonierii în infirmerie, o încăpere întunecată și umedă, situată în fundul calei. Se aflau acolo trei paturi suprapuse, așezate de-a lungul pereților și o grămadă de aparatură medicală scoasă din uz. Pe fiecare pat, cu excepția unuia singur, zăcea cîte un bărbat cu fața strălucind de transpirație, cu barba nerasă de vreo opt zile. Ofițerii aveau mîinile legate. Erau conștienți, deși nu arătau prea bine.

– Credeți-mă că nu ne face plăcere să-i ținem închiși, afirmă Kovalcik. Dar ce altceva am putea face? Iată, acesta este căpitanul Kohlberg.

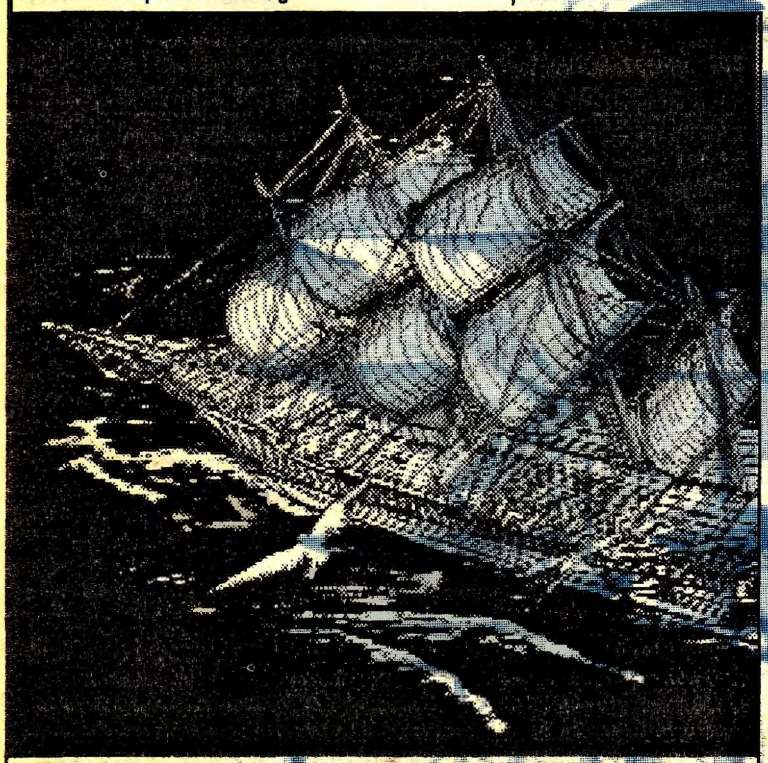

Era un bărbat corpolent, cu o fizionomie tipic teutonă și ochii holbați.

– Acum e calm. I-a fost administrat un sedativ. Cincizeci de centimetri cubi de Omnipax. Sînt sedați cu toții. Nu-i putem droga tot timpul, știu că organismele lor n-ar suporta așa ceva. Oricum, Omnipaxul ni se va termina curînd, peste cîteva zile. După aceea, situația riscă să degenereze. Dacă vor reuși să se elibereze, va fi iar război pe navă...

– Nu sînt sigur că avem la bord Omnipax. Dar, chiar de-am avea, mă îndoiesc că v-am putea furniza o provizie îndestulătoare, spuse Carter.

– Nu asta aveam de gînd să vă cer.

– Ce-ar fi să vorbim deschis? Ce vreți de la noi?

– Acești cinci oameni reprezintă o amenințare serioasă la adresa întregului echipaj. Se fac vinovați de abuz de putere și putem s-o dovedim. Am vrea să-i luați cu voi.

– Ce?!

– Luați-i la bord. Ei nu trebuie să rămînă aici, sînt nebuni. Vrem să ne reparăm liniștiți nava și să facem munca pentru care sîntem plătiți. Voi vă întoarceți la San Francisco, cu aisbergul, nu-i așa? Luați-i cu voi! Considerați-o o faptă umanitară! Pentru voi, nu reprezintă nici un pericol. Dimpotrivă, vă vor fi recunoscători fiindcă i-ați salvat. Aici, sînt ca niște bombe care riscă să arunce totul în aer dintr-o clipă într-alta.

Carter o privi de parcă ea însăși ar fi fost bomba, și tocmai i-ar fi explodat în față. Rennett se mulțumise să le întoarcă spatele și părea preocupată de un brusc acces de tuse, care aducea mai degrabă a hohot nestăvilit de rîs.

Asta-i mai lipsea!... Să devină complice la o răzmeriță, adăpostind acești ofițeri izgoniți de pe nava lor de o adunătură de pirați începători! Colac peste pupăză, aceștia lucrau pentru Kyocera-Merck! Agentul Industriilor Samurai avea să fie încîntat să-i vadă debarcînd la San Francisco împreună cu cei cinci angajați ai companiei Kyocera-Merck. Mai ales atunci cînd îi va fi servit textul cu "actul umanitar"! Asta era prea de tot!

Și unde să-i cazeze la bordul traulerului? Pe punte? Sau să le instaleze un cort în vîrful aisbergului? Și cu ce să îi hrănească? Ca să nu mai vorbim de cantitatea de Ecran pe care o vor consuma... Totul fusese calculat, măsurat, pentru a împlini nevoile echipajului, pînă la ultima moleculă. Nici nu putea fi vorba de o îmbarcare a celor cinci pasageri!

– Mă tem că nu înțelegeți situația în care ne aflăm, începu Carter. Lăsînd la o parte aspectul oarecum ilegal, nu am deștul loc pentru a mai îmbarca încă cinci oameni. Chiar și așa, sîntem îndeajuns de strîmtorați...

– Nu e vorba de prea mult timp... O săptămînă-două, pînă ajungeți la San Francisco...

– V-am mai spus: fiecare centimetru pătrat ne e drămuit cu strictețe. Chiar de-ar urca însuși Dumnezeu la bord, tot n-aș ști unde să-i spun să se așeze. Dacă aveți nevoie de asistență tehnică pentru a vă repara nava, pot să vă ajut. Aș putea chiar să vă las niște provizii. Dar să iau la bord cinci oameni...

În ochii lui Kovalcik sclipi o lumină stranie. Respirația îi deveni gîfîită.

– Trebuie să faceți asta pentru noi. Trebuie! Altfel...

– Altfel, ce?! întrebă Carter.

În loc de răspuns, Kovalcik îi acordă o privire cu nimic mai promițătoare decît cerul de ozon verzui de deasupra oceanului.

– Hilfe! mormăi în acea clipă Kohlberg, agitîndu-se în așternutul soios.

– Ce-a zis?

– Delirează! se grăbi Kovalcik să-i explice.

– Hilfe! Hilfe! Im Gottes Namen, hilfe!

Apoi, cu un pronunțat accent german, rosti aceste dureroase cuvinte:

– Ajutați-ne! Ne va ucide pe toți!

– Chiar așa, delirează? rînji Carter.

Ochii lui Kovalcik deveniră de gheață. Cu mișcări rapide, scoase dintr-un dulăpior fixat pe perete o seringă ultrasonică pe care o înfipse în brațul lui Kohlberg. Se auzi un șuier slab. Căpitanul lui *Calamari Maru* se prăbuși într-un somn greu. Kovalcik schiță un zîmbet, în mod vizibil ușurată.

– E nebun. Vedeți cum îmi arată pielea? Este rezultatul nebuniei lui. Întregul echipaj a avut de suferit în același mod. Dacă reușește să scape de aici și încearcă să ne pună din nou viețile în pericol... atunci, da, îl vom ucide. Pe el și pe ofițeri. Nu am avea de ales, ar fi legitimă apărare, mă înțelegeți? Dar aș prefera să nu ajungem într-o asemenea situație...

Vocea îi era glacială, atît de rece încît ar fi putut răcori un oraș întreg.

– Nu erați de față... Nu știți prin ce-am trecut. Un lucru, însă, vă pot spune sigur: nici nu poate fi vorba să cădem iar sub dominația lui! Luați-i cu voi, căpitanel Vă implor, luați-i cu voi!

Spunînd acestea, făcu un pas înapoi și își încrucișă brațele pe piept. În încăpere se instăpîni liniștea. Se auzeau doar bubuiturile surde venite din adîncurile navei, respirația regulată a lui Kohlberg, întreruptă din cînd în cînd de cîte un sforăit. Kovalcik își recăpătase stăpînirea de sine, răceala și ura înăbușită. Părea că spune: "Asta-i tot, căpitane! Acum e rîndul tău!"

Ce încurcătură sordidă! gîndi Carter.

Însă, dincolo de iritarea pe care o simțea fiindcă se trezise amestecat, fără voie, în toate astea, descoperi, cu stupoare, că o tristețe stranie îl cucerea încetul cu încetul. Îi era chiar milă. De Kohlberg, de Kovalcik, de echipajul acestei epave împuțite. De această lume blestemată, otrăvită și pîrjolită de soare. Nimeni nu merita un asemenea univers...Cerul verde, apăsător, nevoia cotidiană de Ecran, mille de artificii mărunte necesare supraviețuirii. Nu merita seară o astfel de pedeapsă. Nimeni nu o merita. Cum ajunsese omenirea într-o astfel de situație?

Apoi, mila i se stinse. Ce putea face el? Drept cine îl lua Kovalcik? Drept Isus Hristos? N-aveau loc la bordul lui Tonopah Maru pentru oamenii ăștia. Nu le ajungea Ecran-ul. Nici hrana. Și, la urma urmei, nu era treaba lor. San Francisco își aștepta aisbergul și, cît de curînd, aveau să fie nevoiți să pornească la drum. Trebuia să îndruge verzi și uscate, pentru a cîștiga timpul necesar pentru a ieși din încurcătură.

– Bine, zise el, într-un sfîrșit. Vă înțeleg problema. Nu sînt sigur c-am să pot face cine știe ce, dar am să mă gîndesc. Voi evalua resursele. Dați-mi puțin timp, să pot analiza situația. De acord?

– Uite ce cred eu, căpitane, îi spuse Hitchcock, ceva mai tîrziu. I-am putea remorca, o dată cu aisbergul. Nakata le fixează două cîrlige și-i ducem cu noi la San Francisco.

– Ușurel! îl temperă Carter. Nu sîntem pirați, nu uita asta!

– Da' cine vorbește de pirați? E datoria noastră să-i dăm pe mîna justiției. Avem de-a face cu niște răzvrătiți.

– Nu sîntem nici caraiii, îi replică Carter. Dacă au chef să se revolte, n-au decît! Datoria noastră e să remorcăm aisbergul ăsta blestemat și să-l livrăm la timpul stabilit. N-am de gînd să-i leg de coadă o tinichea plină ochi cu trăznăi. Bagă la cap, Hitchcock! Nu ne jucăm de-a cavalerii dreptății!

– Pe vremea mea, chestiunile acestea erau a naibii de luate în serios, spuse Hitchcock, înțepat. Pricepi? Nu te uitai în altă parte cînd izbucnea un incendiu în vecini.

– Tu ești cel care nu pricepe! făcu Carter. Vaporul

ăsta e o adevărată molimă!
Hitchcock îi aruncă o privire dispreţuitoare.
– Dumnezeule! reluă Carter. Tu chiar nu-ţi dai seama în ce rahat am intrat? Dacă ai cunoaşte-o pe tipa care a preluat comanda, nici n-ai îndrăzni să te apropii de ea. Dacă am hotărî să o luăm la bord, ar trebui s-o punem în lanţuri. Noi sîntem numai cinci. Nu ştim cîţi se află la bordul uzinei plutitoare. Şi, pe deasupra, nava e a celor de la Kyocera-Merck. Crezi că Samurali ne plătesc ca să facem fapte bune?
Dimineaţa se apropia de sfîrşit. Soarele urca spre zenit şi cerul strălucea ca o bucată de tablă incandescentă, brăzdat pe alocuri de dungi verzui provenind, cu siguranţă, din masa de aer poluat, cu presiuni ridicate, încremenită deasupra zonei centrale a Statelor Unite. Carter adulmecă mirosul de metan al brizei. În faţa sa, aisbergul strălucea în lumina amiezii ca un munte de marmură lustruită, topindu-se pe măsură ce temperatura creştea. Departe, la San Francisco, oameni în salopete porniseră deja să cureţe rezervoarele. În curînd, autostrăzile se vor umple de maşini ticsite de canistre. Venise vremea plecării. Kovalcik şi Kohlberg n-aveau decît să-şi rezolve problemele fără ajutorul său. Nu era tocmai mîndru de hotărîrea luată... Dar mai făcuse o mulţime de alte lucruri de care nu era mîndru, şi existau o mulţime de probleme a căror soluţie n-o cunoştea.
– Spuneai că are de gînd să-i împuşte pe ăia cinci, spuse Caskie, operatoarea radio, o femeiuşcă drăguţică, avînd părul negru şi creţ. Crezi că vorbea serios?
Carter ridică din umeri.
– Încerca să ne forţeze mîna. N-are ea sînge-n trotinetă s-o facă! N-o fi ea chiar o sfîntă, dar de-aici şi pînă la crima cu sînge rece...
Rennett îl întrerupse.
– Nu sînt de acord, căpitane. Dimpotrivă, eu cred că e ferm hotărîtă să scape de ei. Chiar dacă asta înseamnă folosirea unor mijloace dure.
– Crezi?
– După părerea mea, tocmai se pregătea să-i debarce pe aisberg cînd am apărut noi. Ghinion curat! I-am stricat planurile... Şi-atunci, s-a gîndit să ne ceară să-i luăm cu noi. Dacă refuzăm, nu va trebui decît să aştepte liniştită plecarea noastră, după care le va face vînt peste bord.
– Ai uitat ceva! Noi cunoaştem întreaga tărăşenie.
– N-are decît să spună că au evadat. Au sărit în şalupa de salvare şi duşi au fost. Cine-ar putea să o contrazică?
– Noi stăm la taclale, iar aisbergul se topeşte, interveni Hitchcock. Ce facem? Aşteptăm să se topească de tot sau o luăm către Frisco?
– Eu aş zice să-i luăm la bord, propuse atunci Nakata.
– Nu-mi amintesc să fi supus la vot problema, i-o tăie Carter. N-avem loc pentru cinci oameni. Nici măcar pentru unul singur. Ce dracu', nu v-ajunge cît sîntem de înghesuiţi?
Simţi că-i sare mustarul. Se afunda tot mai mult în rahatul ăsta, oscilînd între conştiinţă şi realitatea imediată a situaţiei: lipsa de spaţiu la bordul traulerului, aisbergul ce se clătina încet sub soarele de plumb...
Hitchcock avea dreptate. Gheţarul transpira de zor. Eroziunea îl asalta din toate părţile. Crevasele se lărgeau, făcîndu-i să oscileze tot mai periculos, pierzîndu-şi, puţin cîte puţin, stabilitatea. În ritmul ăsta, dacă nu-i stropeau cu praful reflectorizant şi nu-l acopereau la timp cu husa de plastic, avea să se răstoarne în curînd. Era cazul s-o ia din loc, fără întîrziere. San Francisco îl plătea ca să aducă un aisberg, nu o grămadă de zăpadă topită.
– Căpitane! strigă Rennett, care se afla pe platforma de observaţie, ţinîndu-şi mîna la ochi. Au coborît la apă o şalupă.
- Ce?!
Carter înşfăcă binoclul. O barcă, da, un dinghy bine încărcat. Avea la bord cinci oameni. În timp ce răsucea butonul, pentru a mări imaginea, simţi un gol în stomac. Recunoscuse figura celui aflat la prova bărcii: Kohlberg.
– Dracu! blestemă el. Ni-i trimite! Pur şi simplu, ni-i bagă pe gît!
– Ne-am putea descurca, spuse Nakata cu un zîmbet subţire. Am putea sta mai mulţi într-o cabină.
– Dacă mai scoţi o vorbă, Nakata, te trimit la cules de clopoţei pe blestematul ăla de aisberg, şuieră Carter. Apoi se întoarse spre Hitchcock, care-şi scărpina gînditor barba nerasă de mai multe zile.
– Adu laserele, ordonă el. Le folosim doar pentru apărare. Sper să nu fie cazul... OK, acum, tu şi Rennett vă urcaţi în calac şi-i escortaţi pe indivizii ăştia înapoi pe nava lor.
Dacă refuză, îi obligaţi. Şi, dacă tot nu le convine, le găuriţi barca cu laserul şi vă întoarceţi imediat la bord. Aţi înţeles? Executarea!
Hitchcock încuviinţă, solemn.
– Sigur, patroane. Cum doreşti dumneata.
Carter urmări întreaga operaţiune din domul aflat la pupa, întrebîndu-se dacă nu cumva era cazul să se aştepte şi el la o răzmeriţă. Încercă să se liniştească şi să îşi alunge gîndurile negre. Hitchcock şi Rennett vîsliră de-a lungul aisbergului, pînă cînd interceptară barca de pe *Calamari Maru*. Urmă o scurtă discuţie, foarte rapidă; Hitchcock era cel care vorbea, în vreme ce Rennett stătea în picioare la pupa calacului, ţinînd în mîini arma cu laser. Cei cinci ofiţeri de pe nava-uzină păreau cu mult mai treji decît atunci cînd îi întîlnise Carter. Gesticulau şi îşi ridicau braţele, în semn de disperare. Hitchcock îşi continua predica, iar Rennett îşi mîngîia patul armei. Apoi, totul se sfîrşi brusc. Hitchcock şi Rennett îşi luară vîslele şi făcură calea-ntoarsă, lăsînd în urmă barca ce se legăna lin pe valuri. La bordul ei, cei cinci rămaseră nemişcaţi, de parcă ar fi aşteptat ceva.
– Mie-mi cam pute treaba asta, patroane, spuse Hitchcock, urcînd pe punte. Căpitanul Kohlberg afirmă că femela ala s-a răzvrătit fiindcă el a refuzat să le dea tuturor un supliment de injecţii cu Ecran. Spune c-a fost obligat să le raţionalizeze din lipsă de rezerve suficiente. Pe mine, toate astea mă fac să nu mă simt în largul meu...
– Şi pe mine, îi răspunse Carter. Şi pe mine, crede-mă...
– Am învăţat un lucru, mai demult, patroane... Să nu crezi niciodată un om care-ţi spune: „Crede-mă!".
– Ia mai du-te naibii! replică Carter. Crezi că-mi face plăcere să-i las pe nenorociţii ăştia în voia soartei? Pur şi simplu n-avem de ales! N-au decît să se întoarcă pe epava lor. Doar n-are să-i omoare! N-au decît să stea cuminţi, şi vor scăpa cu bine. Poate că-i va abandona pe o insulă. În Hawaii, de pildă! Dacă-i luăm cu noi, intrăm cu toţii în bucluc pînă la San Francisco.
– Am intrat deja în bucluc, observă Hitchcock.
– Nu, zău?!
– Priviţi aisbergul. A început să se erodeze cam tare, la nivelul apei.
Carter luă din nou binoclul şi privi gheţarul. Nu era prea încîntat de ceea ce vedea. Vipia începuse să muşte din colosul polar. Şi soarele părea din ce în ce mai flămînd! De parcă toate astea n-ar fi fost de ajuns, în clipa aceea, un pîrîit sinistru sfîşie văzduhul. Apoi, aisbergul începu să se clatine periculos, iar de jur-împrejur marea deveni agitată.
– Dumnezeule mare! gemu Carter. De data asta chiar c-am încurcat-o! Trebuie s-o ştergem cu toată viteza!
Mai aveau însă destule de făcut. În cîteva minute, lansatoarele intrară în acţiune, pulverizînd pe toată suprafaţa aisbergului nori uriaşi de praf reflectorizant. Operaţiunea dură o jumătate de oră. *Calamari Maru* rămăsese ancorat în apropierea limbii de gheaţă, iar barca se apropiase. Cele două părţi adverse păreau că negociază. Între timp, hula crescuse şi aisbergul începu să danseze pe valuri, neliniştitor. Carter mai spera doar că masa inertă avea să-i menţină în echilibru pînă cînd aveau să pornească la drum.
– Daţi-i drumul cu husa! strigă el.
Manevră delicată. Tunurile situate chiar deasupra liniei de plutire scuipau jeturi de termoplastic, destinat protejării acelor părţi ale aisbergului care erau mai sensibile la eroziune. Cel mai greu era să mînuieşti cablurile cîrligelor astfel încît ambarcaţiunea să se poată mişca în jurul gheţarului. Dar Nakata era un bun specialist. Ridicară ancora şi începură prin a trata versantul cel mai îndepărtat al aisbergului.

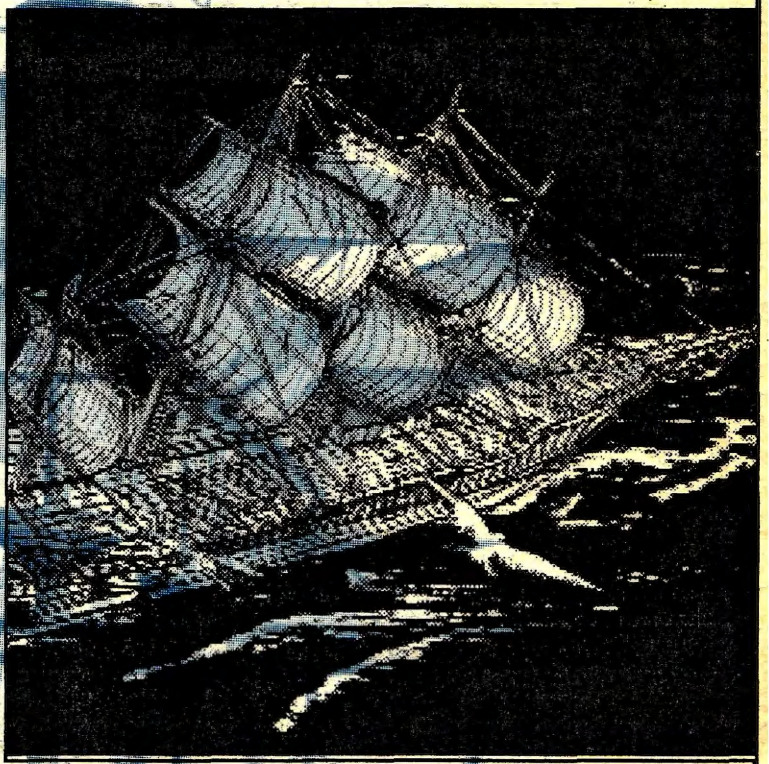

Stratul de praf reflectorizant îl transformase într-un munte de lumină albă.

– Nu-mi place tangajul, mîrîi Hitchcock.

– Nu contează, îl răspunse Carter. De îndată ce vom începe să-i tragem, se va liniști.

Soarele lovea suprafața întunecată a valurilor ca un ciocan, strivind straturile termice, amestecînd curenții, învălmășind totul. Carter realiză că așteptaseră prea mult înainte de a se apuca de treabă. Aisbergul, prezentînd din loc în loc crevase oribile, se balansa ca turbat, despicînd valurile și săpînd cu elan abisuri înspumate. Doar Dumnezeu ar fi putut spune cum avea să supraviețuiască nava *Calamari Maru* acestei agitații. Pentru moment dispăruse din cîmp vizual, iar traulerul își continua înaintarea prudentă în jurul monstrului alb. Cablurile cîrligelor erau întinse, iar tunurile de stropire își sculpau, cu intermitență, jeturile de termoplastic.

Cînd *Tonopah Maru* reveni, în sfîrșit, în locul de unde plecase, cu prova în vînt,. Carter avu un șoc. Acolo, în fața ochilor săi, *Calamari Maru* zăcea într-o rînă. Digul de gheață lîngă care fusese ancorată nava, ieșit brusc din apă sub acțiunea tangajului, îl răsturnase, ca un bobîrnac dat de o mînă uriașă.

– Isuse! murmură Hitchcock. Imbecilii ăștia rămăseseră acolo, fără să se miște...

Nava răzvrătiților lua apă, și începu să se scufunde cu repeziciune. Marea se învolbură, de parcă ar fi atins punctul de fierbere, datorită miilor de calmari redați, pe neașteptate, libertății. O armată de moluște se grăbea să părăsească aceste locuri de coșmar. Trei șalupe de salvare săltau pe valuri, în umbra gigantică a aisbergului.

– Ia privește! îl atenționă Hitchcock.

– Pornește motoarele! ordonă Carter. Și hai s-o-ntindem, cu toată viteza!

– Ești sigur? Chiar vrei să facem asta?

– Ai nalbii să fiu dacă nu asta vreau! Pe bunul Dumnezeu, zău că da!

– Căcatl înjură Hitchcock. În ce lume ticăloșită am ajuns oare să trăim?

– Nu mă face să repet! Pornește motoarele!

– Ai de gînd să abandonăm cele trei bărci cu naufragiați în mijlocul oceanului ăsta blestemat? Asta vrei?

– Da. Exact. Și-acum, treceți la treabă! Vreau s-aud motoarele!

– De data asta, s-a umplut paharul! spuse Hitchcock, pe un ton extraordinar de calm. S-a umplut de tot!...

Apoi, gîfîind ca un taur rănit, înaintă încet spre Carter, cu brațele atîrnîndu-i pe lîngă trup, cu pumnii pe jumătate strînși. Ochii săi nu mai erau decît două crăpături înguste ce lăsau să treacă o lucire stranie. Se înălță înaintea lui Carter, șuierînd cuvinte fără înțeles, un munte de mușchi, un aisberg el însuși.

La dracu'! gîndi Carter. Uite-mi răzmerița, aici, în fața mea!

Hitchcock își încleștă pumnii. Furia și un fior de spaimă îi străbătură pe Carter care, fără să mai stea pe gînduri, fără să-și acorde răgazul de a-și cîntări gestul, îl lovi pe navigator direct în față. Acesta se clătină, se împiedică, apoi se izbi violent de bastingaj. Fu gata să cadă, dar reuși să-și păstreze echilibrul, *in extremis*. Privindu-l fix pe Carter, uimit, lăsă să-i scape un sughiț sau, mai degrabă, un fel de grohăit. Un firicel de sînge i se prelingea pe bărbie.

– N-aveam de gînd să te lovesc, căpitane, bîlbîi el, clipind des. N-aș fi făcut-o niciodată! Nu mi-aș putea lovi căpitanul!

– Ți-am ordonat să pornești motoarele.

– M-ai lovit, căpitane... De ce ai făcut-o?

Ochi-i holbați de uimire păreau imenși, iar fața întunecată de Ecran strălucea ca abanosul.

– Chiar credeai că am de gînd să-ți fac vreun rău? Oh, Dumnezeule, căpitane, nu... Isuse, Doamne...

Scuturâ din cap de mai multe ori și-și șterse sîngele. Carter băgă de seamă că sîngera și el, își zgîriase o falangă. Hitchcock continua să se holbeze la el, cu ochii lui rotunzi, de parcă s-ar fi zgîit la vreun dinozaur răsărit dintr-o dată în fața sa. Apoi stupoarea i se preschimbă în altceva. Tristețe, poate. Sau era milă? Nu, asta, nu! gîndi Carter. Orice, numai milă, nu!

– Căpitane, începu Hitchcock, cu o voce sugrumată.

– Taci! Las-o moartă! Pornește motoarele și gata!

– Da, încuviință el. Da, patroane.

Își frecă buza inferioară cu dosul palmei și se făcu nevăzut.

Carter ridică privirea. Rennett îl striga de pe puntea superioară:

– Caskie a recepționat un SOS, căpitane!

– Puțin îmi pasă, urlă el, ca turbat. N-avem ce le facel

– Cum?!

– N-avem loc pentru ei! Ce Dumnezeii mă-sii?! E chiar atît de greu de priceput?!

Ridică binoclul și privi spre cele trei bărci care înaintau săltînd pe marea agitată. Vîntul puternic din sens contrar le îngreuna înaintarea. Carter întoarse capul, pentru a nu fi silit să privească figurile naufragiaților. Aisbergul, strălucind ca o flacără albă, refuza să își potolească tangajul. Se gîndi la vînturile arzătoare ce măturau estul continentului, vînturi uscate și corozive, pustiind lumea pînă în adîncurile ei. De ce trebuiau să se întoarcă în acel infern? De ce n-ar fi rămas pe mare? Situația se înrăutățea chiar și la latitudinile cu clima altădată temperată, odinioară atît de fertile. Nu mai ploua. Pădurile mureau, și deșertul invada totul. Calota polară se prăbușea, topindu-se, inundînd, puțin cîte puțin, zonele mai joase, de cîmpie. Clădiri moarte, în derivă, înghițite de valuri... Buruieni acoperind autostrăzile... Hoarde de aligatori, migrînd spre nord... Ce lume ticăloșită! suspinase Hitchcock. Da! Ce lume ticăloșită! Aisbergul, un cub de gheață uriaș, pradă furtunii... Apă pentru San Francisco. Da. Dar pentru cît timp? Zece zile? Cincisprezece?

Carter se întoarse. Întreg echipajul îl privea: Nakata, Rennett, Caskie... Cu toții, mai puțin Hitchcock, care se retrăsese lîngă cabina de comandă.

– Nimic din toate astea nu s-a întîmplat. N-am văzut pe nimeni. Nici un suflet. Ați înțeles? Nimic. Pe nimeni.

Cu toții încuviințară în tăcere.

Puntea se cutremură, în timp ce sfera de fuziune a motoarelor incendia soarele miniatural închis în cala navei. Traulerul tresări și se urni greoi, părăsind apele întunecate, îndreptîndu-se spre cele mai albastre ce se întindeau în zare, cît vedeai cu ochii. Se îndepărtară cu toată viteza către est. Trebuiau să cîștige timp, să evite topirea ghețarului. Era spre mijlocul după amiezii și celălalt soare, cel adevărat, incendia cerul spre apus, cu furia dementă a unui piroman. Carter se gîndi că era o plăcere nemărginită să îi întoarcă spatele și să pornească în direcția opusă.

Nu privi în urmă. La ce bun? N-avea rost să se tortureze, căci nu mai era nimic de făcut.

Cu un aer absent, își frecă falanga dureroasă, pătată de o urmă de sînge uscat. Parcă nici n-ar fi fost sîngele său, parcă nici nu erau mîinile sale. *Gîndește-te la est,* își spuse. *Tragi după tine două mii de kilotone de gheață veche de două milioane de ani, către un oraș însetat. Gîndește-te la ceva plăcut! La prima care te așteaptă, la apropiata-ți avansare. E absurd să privești în urmă. Absurd și inutil. Te-ar durea ochii.*

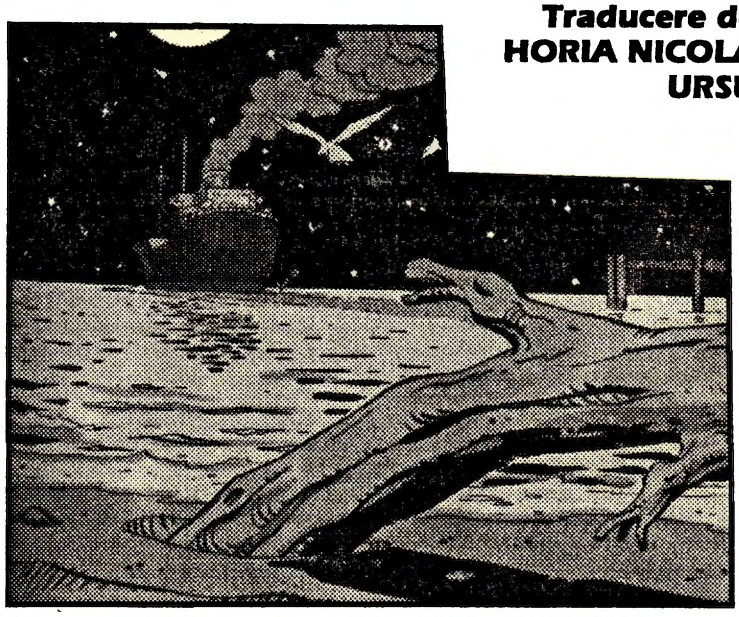

Traducere de HORIA NICOLA URSU

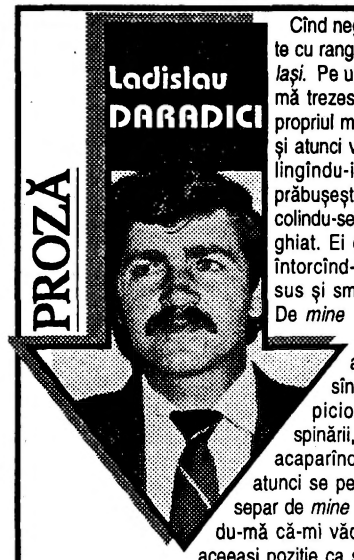

Ladislau DARADICI

Cînd negriciosul mă izbeşte cu ranga, sînt *unul şi acelaşi*. Pe urmă firul se rupe şi mă trezesc smuls parcă din propriul meu trup; Edna ţipă şi atunci văd şi sîngele prelingîndu-i-se pe frunte: se prăbuşeşte în zăpadă, zvîrcolindu-se ca un miel înjunghiat. Ei o lovesc din nou, întorcînd-o apoi cu faţa în sus şi smulgîndu-i cerceii. De *mine* nu se mai ating, de corpul meu, adică. Tîmpla-mi sîngerează şi simt în picioare, apoi în şira spinării, o răceală stranie acaparîndu-mi simţurile. Şi atunci se petrece ruptura: mă separ de *mine* şi mă ridic, mirîndu-mă că-mi văd trupul zăcînd în aceeaşi poziţie ca şi a Ednei. Cred că zîmbesc atunci, căci îmi amintesc că o dată sau de două ori, în vis, m-am mai văzut *astfel*. Nu e deloc ceva plăcut, umplîndu-te de spaimă şi de neputinţă. În clipele următoare, Edna mi se alătură, mai bine zis *imaginea* ei, dublura, nici nu ştiu cum să numesc *ceea-ce-devenisem*. Se lipeşte de mine, iar eu retrăiesc vag ceva din sentimentul ce se instaurase înainte între noi; acum ne aflăm parcă într-o *altă* viaţă.

În seara aceea ne-am iubit îndelung, cu patimă, aş spune. Cu un an în urmă rămăsesem văduv şi Edna era prima mea femeie după răstimpul acela de austeritate şi de doliu. Eram convins că pe ea n-am s-o mai pierd.

A face dragoste cu Edna era ceva ce nu mai cunoscusem pînă atunci.

Iar în seara aceea am băut vin fiert şi ne-am iubit ca doi adolescenţi... Apoi am stat de vorbă, am plîns şi iar ne-am iubit. Edna ştia că am un copil, Iulia abia împlinise nouă ani. Afară ningea cu fulgi mari, era o noapte minunată, în curînd avea să fie Crăciunul şi apoi, imediat după Anul Nou, aveam să ne căsătorim. Pe urmă a trebuit să plec la Iulia şi Edna a dorit să mă conducă pînă la maşină. Ne-am oprit pe alee şi ne-am sărutat în ninsoarea aceea paşnică şi albastră.

Şi atunci ne-au atacat ticăloşii.

*

Ceea ce mă uimeşte de la început este că Edna se simte atît de în largul ei, în timp ce eu sînt total derutat, luat prin surprindere de această ciudată *experienţă*. Un timp izbutesc să rămîn prin preajmă şi să mă apropii de cele două trupuri - între timp, cei doi tîlhari au dispărut cu maşina mea - apoi simt că mă îndepărtez, parcă fără voia mea, prins într-un vîrtej năucitor al aerului. Caut zadarnic ceva ca să mă agăţ, un arbore, un zid, un stîlp, acolo, simţind în acelaşi timp ceva asemănător înecului: cînd ţi-e teamă şi ai dori să strigi, dar ceva îţi strangulează vocea, te strînge şi te striveşte în acelaşi timp; devin un naufragiat al destinului, un înecat al aerului.

Cîteva clipe, imaginea originalelor noastre abandonate pe alee îmi mai stăruie în minte şi cel mai straniu mi se pare faptul că nimic nu mă mai leagă de trupul pe care l-am avut, nimic nu mă mai leagă de *mine* şi acest lucru provoacă acel înspăimîntător divorţ; nimic nu mai există între mine şi *mine*, eu şi *eu* devenind parcă doi străini. Apoi, din hrubele îngheţate ale întunericului, se stîrneşte acel vînt înfiorător, aproape risipindu-mă... Parcă mă aflu într-un tunel al timpului, şuierul infernal mă despică, încerc să mă adun, în timp ce şuvoiul dezlănţuit al hazardului mă aruncă dintr-o parte în alta, în noi şi noi dimensiuni.

Cînd zăresc ruinele înnegrite ale Oraşului, imaginea trupului meu mă mai urmăreşte încă. Însă o imagine apoasă deja, cu un contur neclar şi nesigur. Oare mă recheamă? Nu ştiu. Un singur lucru însă e sigur: îmi provoacă teamă.

*

„Aici erai?" Edna nu pare surprinsă că ne reîntîlnim.

„Unde ai fost?" o întreb.

„Pe aproape... Uneori la un pas în urma ta, alteori cu o secundă înainte..."

„Unde sîntem acum?"

„În Oraşul-Intermediar", îmi spune. „Sau efemer. Oraşul Prădătorilor-de-vieţi-şi-de-suflete care stau la pîndă..."

O întreb: „Sufletele şi vieţile sîntem noi?" Mă priveşte rîzînd:

„Noi sîntem *ceea-ce-sîntem*. Spre deosebire de *ceea-ce-am-fost* şi *ceea-ce-vom-deveni*."

Uneori mi se pare că ne aflăm într-adevăr într-un oraş, alteori însă zăresc doar ruinele acelea înspăimîntătoare şi reci, străzile înguste, presărate cu oase şi cenuşă, mărginite de ziduri înalte şi arse. Un cer de cărbune pe care nu se zăresc nici stele şi nici lună. E un oraş al întunericului şi al morţii, un oraş părăginit şi straniu, cu parcuri dezolante împînzite cu statui bizare, trupuri malformate încolăcindu-se de suferinţă şi disperare, ca nişte monumente ale deznădejdii; am senzaţia că statuile acelea trăiesc. În arborii uriaşi şi ciuntiţi, cu trunchiurile de metal şi de piatră, sălăşluiesc tot felul de înaripate suave, cu pielea lucioasă şi colorată strident; niciodată nu-şi iau zborul, niciodată nu coboară pe pămînt.

Nu pot fi ele Prădătorii. Şi atunci? Edna porneşte înaintea mea, iar eu o urmez. „Vreau să mă întorc", îi spun în cele din urmă. Se opreşte şi mă priveşte surprinsă: „Nu se poate." Mi se pare stranie, străină. „De ce?" o întreb. „Pentru că nu există cale", îmi spune. „Nimeni nu s-a întors. Pentru că *ceea-ce-sîntem* acum e efemer, neconturat şi neclar. Trebuie să ne îndreptăm neapărat spre *ceea-ce-vom-fi*... Dincolo de Poduri şi de Porţi..."

Oare de unde ştie ea toate astea? Aş ruga-o să-mi explice: de unde venim, unde ne aflăm, încotro ne îndreptăm? Însă în mintea mea se amestecă totul. Ce se află oare „dincolo de Poduri şi Porţi"? Nu mai apuc s-o întreb pe Edna: acelaşi suflu îngheţat se năpusteşte peste noi, smulgîndu-ne de pe stradă, din timpul şi spaţiul nostru, al fiecăruia. În clipa aceea mă gîndesc că şi acasă fusese iarnă. Îmi amintesc chiar şi de ninsoarea aceea strălucitoare şi albastră.

*

Am ameţit, niciodată nu mi-a plăcut să mă învîrtesc. Niciodată nu m-am dat într-un leagăn: mi se făcea rău, vomitam. Acum simt aceeaşi greaţă, dar de data asta e o greaţă a minţii. Parcă mă dizolv. Totul se petrece prea repede, nu reuşesc să-mi mai amintesc. Poate că suflul acela îngheţat m-a împins prea departe. Parc-aş fi la marginea Oraşului, pe ţărmul pustiit al unui ocean: aud valuri furibunde izbindu-se de stînci. Mi-e teamă să nu mă prăbuşesc, ideea abisurilor întunecate şi reci mă îngrozeşte. Mi-e teamă că aici poate fi *sfîrşitul*... Dar nu se întîmplă nimic şi, cînd ceaţa se risipeşte, mă aflu din nou pe o stradă întunecată, lîngă Edna. Dinspre un dom uriaş şi diform deslueşesc un şuier metalic: de data asta sînt ei, Prădătorii... Năvălind turbaţi pe delfinii lor biotronici, ţîşnind concomitent din toate direcţiile.

„Concentrează-te", îmi şopteşte Edna.

„La ce să mă concentrez?"

„Că nu există. Şi nu te gîndi la mine, nu te gîndi la nimic."

„Sînt deslueşitori de gînduri?"

„Pot detecta orice crîmpei de amintire. Orice şoaptă minusculă a minţii. Localizîndu-te, apoi."

„Dar ce căutăm noi aici? Sînt pretutindeni...

„Este dimensiunea lor, aici ei sînt stăpîni. Nimicesc totul, blestematii! Pe prizonieri îi duc în Oraşul-Morţii-Negre. E un oraş subteran, definitiv: nimic nu mai urmează după el. E oraşul zădărniciei veşnice, a nefiinţei întru nefiinţă, a infinitelor dureri. Oraşul spurcăciunilor spurcate."

Infernul, îmi zic şi mă fortez să uit că exist, că am existat vreodată. Mă străduiesc să şterg de pe ecranele memoriei orice fărîmă de amintire care m-ar putea trăda, simţind, în acelaşi timp, că mă dizolv în nimic, că devin nimic, că mă risipesc... Dar Prădătorii nu reuşesc să ne detecteze: trec pe lîngă noi, uneori mi se pare că trec prin mine, fără a mă simţi; le văd chipurile hidoase, ca nişte măşti ale morţii, singurul ochi de o albeaţă tulbure, capetele umflate şi noduroase, trupurile jilave, ca ale unor pisici înecate. O frică organică pune stăpînire pe mine. Apoi, cînd totul se termină, dispare şi Edna. Oare e posibil să fi căzut în mîinile lor? Sau e tot aici, cu o secundă în urmă sau înainte-mi?

Dintr-o dată, strada se populează şi-mi dau seama că toţi au existat şi înainte, dar pentru că au făcut exact acelaşi lucru ca şi noi, adică şi-au impus să nu se gîndească la nimic şi să nu-şi amintească, nici eu nu i-am putut vedea, simţi, detecta. Iar acum îi deslueşesc după gîndurile şi amintirile lor; sînt oameni şi ei, fiinţe umane de tot felul, tineri şi vîrstnici, însinguraţi. Cei mai mulţi se grăbesc, căci se pare că Edna a avut dreptate: Oraşul Efemer trebuie părăsit imediat, căci, în timp, devine tot mai greu şi chiar imposibil să te ascunzi de Prădători. Însă direcţiile în care se îndreaptă ceilalţi sînt atît de diferite încît, dacă stai să te gîndeşti pe unde o apuci, nu ajungi nicăieri; se pare că fiecare trebuie să-şi urmeze un drum al său, fiecare trebuie să-şi urmeze destinul...

Un moşuleţ se apropie de mine, e slab şi murdar şi are un picior de lemn. „Se vor întoarce exact pe aici", îmi spune. „În curînd se vor întoarce şi mai înverşunaţi."

Îl urmez pe bătrîn. Nici n-are chip. Intrăm într-o clădire imensă şi întunecată, plină cu coridoare, scări şi încăperi. Pare proiecţia imperfectă a unui spital sau poate a unei închisori... Uneori mă aflu singur în vreo încăpere uriaşă, alteori simţindu-mă strivit şi călcat în picioare de mulţimea celor care aleargă într-o parte şi în alta.

Pe Edna am pierdut-o din nou şi absenţa ei îmi provoacă durere. Cel puţin aşa mi se pare mie acum...

*

Oare de ce am impresia că această rătăcire *în labirint* se confundă uneori cu incoerenţa şi discontinuitatea visului? Sînt clipe în care bizara-mi aventură se intersectează cu imagini păstrate încă pe pelicula memoriei mele; atunci mi se pare că recunosc elemente apatinînd vechiului sistem, cel real... Nu pot fi, deci, prea departe... Şi poate că mai există posibilitatea întoarcerii. Dar continui să rătăcesc, sînt un biet suflet în derivă. Termenul e imperfect însă pentru existenţa mea de-acum, căci am devenit, cumva, propria mea esenţă. Rezumatul. Ceea ce mă defineşte. Căci ceea ce a rămas în urmă de-acum, pierdut de mine, e nesemnificativ. Şi ce e mai curios, că toată această aventură imposibilă o percep ca pe ceva real. Dar este real într-adevăr? Sînt singur şi disperat. Îmi simt acut singurătatea şi disperarea. Poate că dincolo de faptul că e povară şi cuşcă în acelaşi timp, trupul mai este şi adăpost: mă simt descoperit. Aş avea nevoie de dragoste. De Edna. Oare cum poate fi ea atît de sigură pe tot ce se petrece? De unde ştie tot ce va urma? Aş vrea s-o regăsesc, deşi, cine ştie, poate că ar fi mai bine să mă feresc de ea. Dacă mai am de gînd să mă întorc. Dacă aşa ceva mai e posibil. Căci ei nu-i place ideea asta. Însă eu am de gînd să nu mă dau bătut prea uşor, trebuie să încerc să mă întorc, să mă regăsesc. Mă aflu într-o odaie albă şi strălucitoare cînd dau buzna Prădătorii; n-aş fi crezut că vor intra şi în labirint. Însă aştia sînt parcă mai mărunţi, de culoarea fecalei. Sînt atît de mulţi, de imprevizibili şi de iuţi, că aproape izbutesc să mă înhaţe. Reuşesc în ultima fracţiune de secundă să-mi ucid amintirile şi gîndurile şi-n timp ce ei se învîrtesc în jurul meu derutaţi, ca nişte drăcuşori afurisiţi şi neputincioşi, aşteptînd să capteze vreun firicel de amintire care să mă piardă, mă strecor printre ei, lăsîndu-mă să alunec printr-un tunel lipicios şi umed, căci bănuiesc că ei nu mă vor putea urmări şi acolo. Şi nu mă înşel.

*

Nimeresc într-o dimensiune care le este străină; poate că

am scăpat definitiv de ei. Este asemănătoare oarecum lumii mele de acasă, căci mă aflu într-un subsol, într-un canal, mai exact, mirosind a dejecții și a hoit. Și atunci urmează ceea ce ar putea fi numit asaltul șobolanilor; pe vremuri, nu-mi era frică de ei. E drept că-mi pricinuiau întotdeauna dezgust, acum însă simt însutit oroarea: sînt devorat de ei. Dar ce pot sfîșia din mine, mă întreb, cînd eu însumi nu mai posed nimic din ceea ce s-ar putea numi materie? Dar senzația este aceeași, e groaza și sentimentul că ești devorat de ei, neputința de a te sustrage boturilor lor umede și scîrboase, este ca o durere și greață a minții, ca o scîrbă cosmică, universală. Mi-e teamă că am nimerit în Orașul-Morții-Negre, orașul spurcăciunilor spurcate, acolo unde-și duc Prădătorii victimele. Și cînd încep să cred că totul s-a sfîrșit, că mă dizolv în saliva lor otrăvită și însîngerată, scap ca prin minune de ei, ca și cînd ai răsfoi o carte și te-ai trezi pe o altă pagină. Poate că a fost doar un test. O nouă încercare. A cui, însă? Cine vrea cu tot dinadinsul să mă încerce? Și pentru ce? Și încep să urlu: „Ednaaal..."

Izbutesc să mă strecor afară din subsol și acum mă aflu din nou pe străzi. E lume multă aici, femei, bărbați, copii și bătrîni, aparent liniștiți. Pe urmă îmi dau seama că nu au chip, cineva i-a lăsat fără chipuri, și eu care vroiam cu tot dinadinsul să văd oameni, oare de ce am atîta nevoie să mă uit în ochii lor, am nevoie oare de compasiune și de solidaritate, am nevoie de ajutor? Îmi pipăi fața cu degetele: chipul meu *pare* cel pe care-l știu dintotdeauna.

Vreau s-o strig din nou pe Edna, de data asta însă nu mai am glas. Și atunci mă concentrez și mă gîndesc la ea, încerc s-o chem din amintire. Și nu știu ce se petrece în mintea și în sufletul meu, căci mă trezesc din nou afară din oraș, pe un cîmp arat, buimăcit, în vecinătatea unui cimitir în care morții nici nu sînt îngropați, fiecare șezînd resemnat și apatic pe mormîntul său. Și ce este mai bizar: nu știu, nu-mi pot da seama dacă sînt ei sau doar dublurile lor... Oricum, sînt obsedat de un singur fapt: moartea unuia dintre ei! E un copil și este acolo, chiar alături de mine, ghemuit pe propriu-i mormînt cu pămîntul încă reavăn, iar mama ei - căci este o fetiță - plînge, privindu-mă cu ură și cu neputință. „De ce?" mă întreabă, iar eu *știu* că sînt răspunzător pentru moartea fetiței, deși nu-mi pot imagina ce se întîmplase... Poate că aș fi putut salva viața ei și n-am făcut-o, „ești un laș", îmi spune femeia, iar eu nu-i pot răspunde și nu știu de ce mă consideră *așa,* nu știu nici măcar *cum* a murit puștoaica, știu doar că acest lucru s-a petrecut și că eu l-aș fi putut împiedica, însă n-am vrut ori n-am fost în stare s-o fac.

Nu știu de ce, dar parcă moartea fetiței înseamnă propria-mi moarte; lacrimile-mi curg și mă înec, aș striga-o pe Edna, dar tot nu am glas și atunci îmi amintesc de Iulia, de fetița mea, oare cum am putut uita de ea atîta timp, i-am promis că *nu voi sta mult* și că n-am s-o părăsesc niciodată, așa cum a făcut, cu un an în urmă, mama ei...

Trebuie să mă întorc, acum știu asta. A abandona-o pe Iulia e ca și cum aș ucide-o... Așa cum eu am ucis-o, poate, pe puștoaică... Căci uneori ucidem fără să ne gîndim la asta, fără să ne dăm seama. Și atunci fetița moartă de pe mormînt își ridică privirile spre mine și, deși nu sînt ochii Iuliei, e ca și cînd m-ar privi ea.

„Dacă vrei", îmi spune, „te conduc eu..."

„Unde?" o întreb surprins; încă morții nu-mi vorbiseră niciodată.

„Acasă", îmi răspunse ea.

Învățasem deja că mă pot aștepta la orice. O întreb:

„Cine ești?" „Iulia..." îmi spune. Apoi, zîmbind, adaugă: „Cealaltă."

Așa îmi devine *călăuză.*

*

Ne întoarcem împreună în Orașul Efemer și de cîteva ori sînt gata să cad în ghearele Prădătorilor blestemați; mi-este tot mai greu să mă ascund de ei. Îmi dau seama că și Iulia riscă. Iulia-călăuza, cealaltă...

O întreb dacă e adevărat că am ucis-o; îmi spune că, într-un fel, da. O întreb cum și îmi spune că nu voi ști asta niciodată, în asta constînd, de fapt, pedeapsa mea.

Sînt lucruri pe care încă nu le înțeleg. Multe din ele n-am să le înțeleg niciodată.

Sînt surprins cînd într-o piață imensă o zăresc pe Edna; se află într-un șir prelung de oameni, așteptîndu-și rîndul în fața unei Porți. O strig disperat. Cînd mă recunoaște, mă apropii de ea, dar nu pot pătrunde în *planul* în care se află. „Ca să vii aici, mai întîi trebuie să treci de Prima Poartă", îmi spune.

Abia o aud. „Nu vreau asta", îi spun. „Tu ești cea care trebuie să se întoarcă."

„E imposibil acum. Pentru mine, Prima Poartă s-a deschis deja."

„Trebuie să încerci! Vreau să mă întorc. Iulia mi-e *călăuză.*"

„Iulia?! Care Iulia?"

„Cea pe care am ucis-o. Mă va ajuta să mă întorc la Iulia mea. Ea a rămas singură; i-am promis că n-o voi părăsi."

„Nu poți face asta."

„Eu pot. Vino cu mine. Mi-ai promis că vom rămîne împreună. Că vom încerca..."

„De-acum e prea tîrziu, iubitule. E prea *tîrziu...*"

Oare a uitat că trebuie să ne căsătorim? Și atunci observ că nu este singură: se află un bărbat în stînga ei. Un bărbat înalt și brunet. Mai tînăr decît mine. Mai frumos.

Mă simt trădat. Ne iubeam. Ne logodisem. Am făcut

dragoste ca doi adolescenți. Ne-am iubit și am plîns. Era o noapte minunată, afară ningea cu fulgi imenși... Mi-am amintit și de alee...

„Trebuie să ajung înapoi", îi spun Iuliei. „Pe alee..."

„Dar tu nu mai ești acolo", îmi spune.

„Și Edna?"

„Nici ea. Ați fost luați și duși. Acum sînteți într-o încăpere. Într-o clădire imensă și albă. Acolo trebuie să mergem..."

„De unde știi?"

„Nu știu de unde știu. Știu doar că știu. Înțelegi?"

Nu înțeleg. Dar nu mai contează. O urmez, cred că zburăm amîndoi, alături. Nu e greu să zbori și de data asta nu mi-este nici măcar greață. Orașul Intermediar cu Prădători, cu Poduri și cu Porți rămîne în urma noastră, devenind trecut. De fapt, eu sînt cel care mă întorc în trecut, dar se pare că uneori și viitorul poate fi considerat astfel; depinde în ce direcție o iei. Zborul nostru durează destul de mult, trecem din nou prin *tunel,* în ciuda șuvoiului acela înghețat și puternic. *Călăuza* mea se dovedește a fi extraordinară.

„Cine ești tu?" o întreb din nou, într-o secundă de răgaz.

„Iulia, îngerul tău..."

„Te-am ucis și ai devenit propriul meu înger?"

„M-ai ucis, dar acum asta nu s-a întîmplat încă. Aproape că nu mai contează. Important e că ai crezut în mine."

„Da, am crezut. Poate că n-am avut de ales. Știi, am iubit viața... Și dacă soția mea n-ar fi murit, atunci, în urmă cu un an..."

„Încă poți s-o întîlnești. Dacă te hotărăști să rămîi..."

„Mi-ar fi plăcut. Dar nu pot rămîne."

*

Călăuza mea are dreptate: eu și Edna nu mai sîntem pe alee. Între timp a mai nins, mi se face dor de iarnă, de zăpadă. Parcă se mai zăresc totuși cîteva pete de sînge.

Găsim imediat clădirea în care am fost duși, e clădirea spitalului, ne aflăm în aceeași încăpere, întinși pe cîte o masă albă, luminată puternic, cu bărbați și femei în alb rotindu-se în jurul nostru. Sînt medici și par nervoși, mai degrabă îngrijorați.

„Voi putea sta puțin cu tine", îmi șoptește Iulia.

„Nu mă părăsi acum", îi spun.

Ne oprim în dreptul geamului, privind prin sticla înghețată înăuntru. În acel moment se petrece ceva la masa pe care e întinsă Edna: unul din medici își ridică brațele a neputință și văd o tînără asistentă ștergîndu-și lacrimile. Pe urmă se adună cu toții în jurul mesei pe care mă aflu eu. „E gata", îmi spune Iulia. „Cred că Edna a trecut și de a Doua Poartă, de-acum e tot mai aproape de *ceea-ce-va-deveni...*"

„A dorit *asta",* spun.

Dar îmi vine s-o strig. Și plîng. Îmi dau seama că sînt, într-un fel, văduv pentru a doua oară...

„Eu trebuie să plec", îmi spune Iulia. „Sînt o intrusă în acest timp. Nici tu nu poți zăbovi prea mult dacă nu izbutești."

„Trebuie să izbutesc", îi spun.

„Cred că ar trebui să te apropii mai mult. Să te unești cu trupul tău... Și asta, pînă răsare soarele! Dar eu nu mai pot sta de-acum... Iartă-mă. Trebuie să plec..."

„Așteaptă!" o strig. Și-n clipa aceea ușa salonului se deschide, năvălind înăuntru Iulia, fetița mea. Se produce un curent puternic de aer și fereastra se deschide, aproape strivindu-mă.

„Acum!" îmi spune *călăuza* mea. „Du-te..." Apoi se îndepărtează.

„Îți mulțumesc!" îi strig. „Îți mulțumesc pentru tot..." Dar nu știu dacă mă mai aude. Mă strecor înăuntru, chiar în clipa în care unul din medici reușește să închidă geamul. Acum sînt aici, aproape. Trebuie să reușesc.

*

Mă tem că încercările mele se dovedesc totuși a fi zadarnice; soarele poate răsări oricînd. Sînt conștient că e ultima mea șansă, mi-e teamă că o pot rata. Aș fi pierdut pentru totdeauna. Fără călăuză. Fără un țel. Uite-mă deci aici și acolo: îmi dau singur ocol. Mă chem, mă strig, dar e în zadar.

Călăuza mea a avut dreptate: sînt două planuri total diferite și care nu se pot suprapune. Dar se pot intersecta uneori și atunci m-aș putea uni cu *cel-care-am-fost.* Redevenind *cel-care-am-fost.* De dragul fetiței. În numele vieții.

Am depășit totuși spaima aceea infernală, acea neputință cosmică de a acționa. Sînt propriu-mi egal și, în același timp, superior. Sînt propriul Dumnezeu, căci am un avantaj: pot încerca. Și izbuti, eventual.

Și Edna? mă întreb. Unde e ea acum? Trupurile noastre par de gresie, claustrate în acea imobilitate a pietrei. Dar eu mă învîrt deasupra noastră, martor, alunecînd prin aer, prin întunecime și lumină. Suspendat în timp. Un liliac imens și invizibil, învinețit de ger. Înspăimîntat și singur. Căutîndu-se, regăsindu-se. Întorcîndu-se spre sine. Avînd forma sinelui. Aidoma unui tipar imaterial, perfect și imperfect. Sînt eu și sînt singur, reîntors dintr-o lume înspăimîntătoare, scăpat din coșmarul halucinant al morții. Pentru a mă reîntîlni cu mine însumi.

O aud pe Iulia țipînd: „Tatăăă!" Și-n secunda aceea devin conștient. Eu. Da, m-am întors. Am izbutit. Deschid ochii; Iulia e lîngă mine. Deci n-a fost doar un vis.

„Tată..." îmi șoptește. „Știam eu... Doar mi-ai promis."

Afară este ger și mai este nițel ger și în mine. Sînt buimăcit oarecum, dar treptat se limpezește totul. Undeva, de după piscurile înzăpezite ale munților, răsare soarele. Soarele... Am senzația că n-a rămas nimic din cumplitul coșmar pe care l-am trăit.

Doi bărbați în halate albe aduc o targă pentru a ridica trupul neînsuflețit al Ednei. Cînd ajung în dreptul meu, le fac semn să se oprească puțin. La cererea mea, îi descoperă chipul. O privesc. Mi se pare stranie, impasibilă, străină. Dar eu știu că ceea ce văd acolo este, de acum, doar *ceea-care-a-fost.* Iar *ceea-care-este* a ajuns departe, în acea lume a dăinuirii, acea lume fascinantă și stranie de dincolo de Poduri și de Porți...

FANDOM POSTDECEMBRIST

Interviu cu Bogdan FICEAC,

redactor şef la *Strict Secret*, redactor şef-adjunct la *România Liberă*.

„Cred că, în primul rînd, noi, ca autori de anticipaţie, trebuie să privim în viitor".

MG (după ce l-am dat încă un text pentru *Strict Secret* şi am avut plăcerea să-l salut şi să-l cunosc personal pe dl. PMB, care ieşea de la şedinţa de redacţie): – *Bogdan, eşti dispus să-mi acorzi un interviu pentru JSF?* BF: – Da. Cu plăcere. (Ne aşezăm la un birou, în redacţie. Din cînd în cînd, pe la mesele din jur se vorbeşte)

MG: – *Care crezi că reprezintă cea mai importantă reuşită a SF-ului de după '89?* (intru eu abrupt în subiect, oarecum stînjenit de atmosferă).

BF: – Faptul că au început să apară cît mai multe volume de autor care, alături de antologii, reuşesc să dea greutate SF-ului românesc, să promoveze scriitori de talent şi să menţină efervescenţa din lumea anticipaţiei româneşti.

MG: – *Crezi că gloriile post-decembriste sînt, comparativ, mai „mari", mai „modeste" sau ţi se par comparative celor din „generaţia" ta?*

BF: – Nu ştiu dacă se poate face o comparaţie în termeni absoluţi, mai ales din cauza faptului că şi condiţiile s-au schimbat între timp. Scriitorii generaţiei din care fac parte aveau anumite limite impuse scrisului lor de regimul trecut pentru a-şi putea vedea textele publicate. Acum aceste limite nu mai există.(Bogdan se scuză şi lipseşte cîteva momente, chemat la secretariat) (...) Am un sentiment de nostalgie faţă de cenaclurile şi întîlnirile la care participam atunci cînd am început să scriu, şi care constituiau pentru noi toţi un refugiu faţă de realitatea brutală. Poate şi din cauza acestui lucru multe dintre lucrările de excepţie ale colegilor mei de generaţie căpătau mai multă greutate. Revenind la comparaţie, cred că ea ar trebui făcută nu între generaţiile de autori de SF din România, ci între SF-ul autohton şi cel internaţional. Pentru că visul oricărui autor, nu numai de SF, este acela de a pătrunde pe piaţa internaţională.

MG: – *Consideri SF-ul românesc, în ansamblul lui, mai jos de „standardele internaţionale" (avem, totuşi, multe premii Eurocon). Ce părere ai despre concursurile de premiere şi, în general, despre concursuri?*

BF: – Nu consider SF-ul românesc mai prejos decît cel european, spre exemplu - dovadă şi premiile de care aminteai. Din păcate, noi avem handicapul limbii, handicap care uneori este mai dur decît grila unor standarde valorice. În ce priveşte concursurile, le consider binevenite, şi în sensul creării unui spirit de competiţie între autori, dar şi în cel prozaic al recompenselor băneşti, oferite sub forma diverselor premii. În general, statutul scriitorului este destul de ingrat astăzi, iar drepturile de autor ajung de multe ori sub limita decenţei. Astfel de concursuri îi pot stimula material pe autori şi, în acelaşi timp, le pot oferi o recunoaştere morală atît de necesară în demersurile lor scriitoriceşti.

GM: – *Dar ai încredere în concursuri, în orice concursuri - în dreapta jurizare a oricărui for? Tu nu ai luat foarte multe premii - şi totuşi eşti un scriitor important al „genului" (să-l zicem). Recunoşti toate premiile care s-au decernat pe parcursul anilor? Legi SF-ul de vreo grupare sau orientare cu coloratură politică? Sau există o estetică SF? Publici SF în Strict Secret - pe ce criterii faci selecţia textelor?*

BF: – Nu am o încredere oarbă în absolut toate concursurile, dar sînt convins că, orice mişmaşuri conjuncturale ar determina deciziile unui juriu sau ale altuia, în cele din urmă adevăratele valori vor reuşi să se impună. (GM: – Dar nu crezi că un concurs este şi un test al jurizării - nu numai al textelor intrate în competiţie? BF: – Aşa ar trebui să fie, însă, la rîndul meu, aş putea să te întreb: ai 10 nume concrete de oameni ale căror decizii să fie acceptate unanim în lumea SF-ului? GM: – Nu 10, dar nu am nici măcar *unul*. Era, pe vremuri, Colin, aproape unanim apreciat - acum, nu prea mai e nici unul ale cărui decizii să fie incontestabil acceptate de toată lumea din fandom. Dar eu mă gîndeam la acele texte nedreptăţite *politic* înainte, sau pe considerente personale, sau de patriotism local... BF: – Cred că, în primul rînd, noi, ca autori de anticipaţie, trebuie să privim în viitor. Este adevărat, nu putem ignora nedreptăţile - dar nici nu trebuie să le acordăm un interes care să depăşească pe cel necesar dezvoltării SF-ului autohton în anii ce ne stau înainte. GM: – Deci mai crezi în destinul SF-ului? BF: – Bineînţeles. Şi sper ca apariţia unei generaţii de veritabili profesionişti ai „genului" să integreze România în circuitul internaţional).

BF (continuînd ideea din întrebarea anterioară): – În ce priveşte premiile mele, am luat de fiecare dată cînd am participat la concursurile naţionale. Indiferent dacă ele mai sînt sau nu recunoscute, pentru mine, la vremea respectivă, au constituit o încurajare pentru a continua să scriu. În ceea ce priveşte conexiunile SF-ului cu diverse orientări politice sau alte asemenea lucruri, nu mă interesează genul ăsta de aprecieri. Singura conexiune despre care vreau să vorbesc este cea între SF şi literatura „adevărată". Sînt de părere... (GM: – Eşti membru al Uniunii Scriitorilor sau al Asociaţiilor existente? BF: – Deocamdată nu m-a preocupat apartenenţa la astfel de uniuni sau asociaţii ale scriitorilor. Mă preocupă mai mult scrierea cărţilor mele.)... că SF-ul de calitate nu trebuie considerat un gen aparte - să-l spunem de EXTRALITERATURĂ - ci trebuie privit ca o parte integrantă a literaturii propriu-zise - poate chiar cu ceva în plus. (GM: – Eşti membru al vreunei asociaţii de ziarişti? BF: – Al AZR. GM: – De ce AZR da şi URS nu? BF: – Pentru că am simţit nevoia, ca ziarist, să fac parte dintr-un organism care să-mi ofere un anumit ajutor atunci cînd apar ameninţări la adresa activităţii mele profesionale. Probabil că voi opta şi pentru una dintre uniunile sau asociaţiile de scriitori atunci cînd voi fi convins că ea îmi va fi utilă pe planul activităţii mele de scriitor, spre exemplu în apărarea drepturilor de autor, în facilitarea contactelor cu editurile sau agenţii literari, etc).

GM: – *Ai auzit că s-a „redeschis" Solarisul? Duminica, la Casa Studenţilor de pe Calea Plevnei, se string (ne stringem, că am participat la aproape toate şedinţele de la reactivarea cenaclului) un grup de tineri - majoritatea studenţi - oameni noi... Înţelegi...*

BF: – Da, şi mă bucur. Pentru că orice asemenea cenaclu poate forma viitorii scriitori de talent...

GM: – *Ai accepta, vreodată, cînd ai timp, să vii pe acolo?*

BF: – Cu plăcere.

(GM: – Îi spun că este binevenit oricînd - sper să nu fiu în dezacord cu ceilalţi din cenaclu atunci cînd îmi permit să lansez în numele lor, în fond, al colectivului, o invitaţie, fără să le fi cerut mai înainte asentimentul.)

GM: – *Care e textul tău care, pe parcursul anilor, ţi-a rămas „cel mai drag" din tot ce ai scris? Sau eşti de principiul că „ultimul text e întotdeauna cel mai bun"?*

BF: – Nu am mai scris SF de aproape şase ani. Ultimele două romane ale mele au fost poliţiste. Acum am predat deja o carte despre California şi sînt spre sfîrşitul unui volum de psihologie socială. Asta nu înseamnă că am renunţat la SF, ci doar că am fost nevoit să fac o pauză din motive conjuncturale. În ce priveşte „cel mai drag text al meu" - sînt cîteva pe care îmi place să le recitesc din cînd în cînd - însă cel care cred că mă reprezintă cel mai bine este nuvela *Noaptea Fantasmelor*.

GM: – *Îţi place să-ţi citeşti textele în public?*

BF: – Nu neapărat. Prefer să-i las cititorului surpriza de a descoperi singur miezul textelor mele.

GM: – *Poţi să-mi spui vreun nume care ţi-a rămas în minte dintre cei „lansaţi" după '89?*

BF: – Nu pot să spun că sînt perfect la curent cu ceea ce s-a scris în ultimii ani. A face o nominalizare doar pentru faptul că întîmplător am citit textele unui tînăr scriitor sau ale altuia ar putea fi o înechitate. De aceea prefer să mă abţin.

GM: – *Bine. Mi se pare corect cum procedezi. Îţi mulţumesc pentru interviu. Te aşteptăm la Solaris. Şi Sărbători Fericite, succes, etc.*

Ne despărţim cordial, rămînînd stabilit să vin mîine dimineaţă să-mi dea o poză. Am uitat să-l întreb dacă ştie ceva despre moartea lui Mircea Herivan, redactor la *Contemporanul*, anunţată zilele trecute la televizor - Herivan a fost şi el, la un moment dat, promotor de SF, în paginile *Almanahului Contemporanul* - iar după Revoluţie, la îndemnul domnului Mironov, i-am oferit chiar şi un volum spre publicare la editura pe care o deschisese - din păcate (pentru mine) fără nici un rezultat - nici măcar volumul nu l-am mai primit înapoi - pierzînd, cu acest prilej - ultimul exemplar din textul *CINE*. Dar aşa se întîmplă în lumea scrisului - la noi, textele, cînd nu îţi iei măsuri de precauţie, se pierd, se fură, se rătăcesc... pe drumul spinos al promovării.

9 aprilie 1996.

A consemnat **Mihail Grămescu**

Fragment din Prefaţa volumului lui Bogdan Ficeac California, miraj vestului care va fi lansat duminică 9 iunie, la standul Nemira din cadrul BOOKAREST-ului.

În mai 1994, Fundaţia Reuter din Londra a anunţat numele cîştigătorilor concursului de selecţie pentru bursele din anul respectiv, concurs la care au participat ziarişti din întreaga lume. Am avut plăcuta surpriză de a mă număra printre cîştigători. Mi s-a oferit posibilitatea să aleg între Universităţile din Oxford (Anglia), Bordeaux (Franţa) şi Stanford (California – SUA), în funcţie de ceea ce doream să studiez. Mi-am exprimat interesul pentru psihologia socială, drept pentru care am fost anunţat că voi participa la un program extrem de ambiţios şi de interesant – Bursele Knight – de la Universitatea Stanford din California. Grupul nostru de bursieri de la Stanford urma să fie alcătuit – o altă veste îmbucurătoare – din 12 ziarişti americani, de la *New York Times*, *Miami Herald*, *Wall Street Journal*, postul de televiziune *ABC*, *Newsweek*, *San Francisco Chronicle*, *New Yorker* şi alte nume la fel de prestigioase, cărora li se adăugau şase jurnalişti „internaţionali", din Japonia, Coreea de Sud, Brazilia, Columbia, China şi... România. Aveam la dispoziţie un an universitar, timp în care eram liberi să ne alegem orice curs doream. Pentru a putea beneficia la maximum de bursă, ni s-a sugerat să uităm că sîntem ziarişti, să „ieşim din priă", să ne relaxăm cît de mult posibil şi să folosim acel an doar pentru a studia ceea ce ne-am dorit, poate, toată viaţa să studiem, dar n-am avut timpul ori posibilitatea să ne ducem la îndeplinire dorinţele. Nu urmau nici un fel de examene, teste, sau lucrări finale, nu trebuia să dăm socoteală nimănui pentru opţiunile noastre, eram liberi. O singură condiţie a existat: în fiecare miercuri după-amiază trebuia să ne întîlnim cu toţii, pentru o oră şi jumătate, la un seminar săptămînal, pe diverse teme, de multe ori stabilite la sugestia noastră, în aşa fel încît să fie interesante pentru toată lumea, indiferent de domeniile de studiu pe care ni le-am ales fiecare. Am avut invitaţi de prestigiu, politicieni, ziarişti, oameni de ştiinţă, actori, scriitori, oameni de afaceri, muzicieni, laureaţi ai Premiului Nobel, laureaţi ai Premiului Pulitzer (unii dintre aceştia din urmă, şi ei, toşti bursieri Knight). Întotdeauna timpul se dovedea a fi prea scurt. În ceea ce priveşte cursurile, multitudinea de opţiuni, care mai de care mai incitante, era un adevărat „calvar" la fiecare început de trimestru. Alegeam ce ni se părea mai interesant şi, la sfîrşit, rămîneam mereu cu senzaţia că nu folosisem îndeajuns toate posibilităţile ce ni se ofereau. Personal, am urmat cîteva dintre cursurile şi seminariile catedrei de psihologie socială, cursuri de politică – bazele democraţiei, economia ţărilor în tranziţie –, cursuri despre cum se scrie literatura modernă de ficţiune – chiar şi un seminar de *science-fiction* la care am avut-o ca lector pe celebra scriitoare Ursula K. LeGuin –, am utilizat laboratoarele de lingvistică pentru a-mi perfecţiona engleza şi, mai ales, engleza americană, iar de la catedra de... sport am ales tenisul. În acelaşi timp, avîndu-se în vedere că eram ziarişti cu o anume experienţă, unii dintre noi au primit invitaţia de a ţine, la rîndul nostru, cursuri studenţilor sau de a vorbi la diverse reuniuni. Am fost invitat să ţin cîteva seminarii studenţilor de la istorie şi ştiinţe politice, despre tranziţia în ţările Europei de Est, iar în iunie am fost invitat la un congres internaţional al editorilor şi reporterilor de investigaţii, desfăşurat la Miami, în Florida, pentru a prezida secţiunea dedicată crimei organizate şi corupţiei.

LIVIU MELINTE

CHEMAREA

Muribundul e întors cu faţa spre perete. Pare adormit. O lumînare arde într-un sfeşnic ruginit şi prelins cu dîre de ceară. Lumina se împrăştie palidă prin încăpere. O femeie moţăie pe un scaun, cu mîinile strînse în poală şi bărbia căzută în piept.

Casa este aproape de coama dealului, la margine de sat. Un sat răzleţ şi singuratic. O cărare ajunge pînă aici, oprindu-se în faţa porţii. Vegetaţia dă tîrcoale casei, căţărîndu-se pe ziduri; totul arată ca şi cum nu ar mai locui nimeni aici de multă vreme. Acoperişul este străpuns de un coş strîmb din care cîteva cărămizi, măcinate de timp, lipsesc. La intrare, uşa e veche şi lemnul a început să crape.

Femeia, trecută de cincizeci de ani, adormi de-a binelea. Aştepta ca bărbatul să-şi dea ultima suflare, să termine şi să moară, iar ea să-şi facă datoria şi să-i aprindă o lumînare la căpătîi.

Era trecut de miezul nopţii.

Visa. Imperceptibil, mişca din buze, gesticulînd vag din mîini. Corpul îi tresări, fără să o trezească, iar din gît îi urcă un mormăit. Apoi mormăitul deveni mai ascuţit şi ea articulă slab, după care puternic:... nu... Nu... NUU!...

Ţipă! Trupul i se încordă şi o aruncă drept în picioare, trezind-o.

Afară, cîinele se zbătea în lanţ. Lătra furios. Instantaneu, visul dispăru, iar din străfundurile memoriei cîteva amintiri se proiectară stroboscopic în mintea ei.

Văzu cîinele, cu mult timp în urmă, într-o iarnă, cum îi salvase viaţa, alungînd trei lupi ce coborîseră din pădure. Apoi, cum îi adusese odată un arici, cărîndu-l în bot - inexplicabil cum nu-l înţepase. Cum alunga alţi cîini care se aventurau pînă aici. Cum se ascundea în fundul curţii cînd Sandu venea beat şi o bătea pînă ce o lăsa inconştientă.

Inima îi bubuia în piept. Se ridică din scaun cu privirea aţintită spre fereastră. Cîinele mîrîia sălbatic, dezgolindu-şi colţii, încordat ca un arc.

Femeia se întoarse spre masă şi aprinse o altă lumînare. Camera se mai învioră.

Oamenii nu mai urcaseră poteca spre casa lor de ani de zile. Îi ocoleau. Dar nu din cauza ei sau a lui Sandu. Se vorbea că un spirit rău sălăşluieşte acolo, pe coama dealului, lîngă casa lor. Oamenii sînt superstiţioşi şi proşti. Nu era nici un spirit, nici un drac. Iar dacă era, se putea locui foarte bine cu el. Nu-şi făcea remarcată prezenţa prin nimic.

Cîinele nu mai lătra, dar se auzea lanţul, semn că se agita de colo-colo.

Apoi îşi aminti că uneori se mai întîmpla să latre, aşa, de nebun, în toiul nopţii, atunci cînd Sandu ieşea afară şi dispărea în pădurea din spatele casei, de unde se întorcea dimineaţa aproape nebun, cu hainele sfîşiate, zgîriat şi tăiat. Nu povestea niciodată ce făcea acolo în pădure, pînă ce ea înţelese că nici nu-şi putea aminti. A doua zi se apuca de băut şi bea zdravăn toată ziua, iar pe seară, fără să-i supere nimeni, devenea violent. Nu, nu violent! Ci crud, sălbatic! În crizele acelea ar fi strivit-o ca pe un vierme, dar ea se ascundea sau fugea în sat şi dormea acolo pe la oameni. Nimeni nu o întreba nimic. Lumea îl cunoştea pe Sandu. Îi înfruntaseră şi ei.

Femeia se aşeză din nou pe scaun cu faţa în palme. Îşi proiectă gîndurile afară, spre ceea ce întîmplase. Se concentră şi fruntea i se încreţi uşor. Amintirile reveniră, deşi propria voinţă se împotrivea din răsputeri. Ea era în casă, privea prin fereastră. Ştia că Sandu e afară, în pădure. Venea de după copaci şi... Doamne! Chipul nu i se vedea. Mergea aplecat şi repede, direct spre casă. Mîinile îi atîrnau inerte. Părea beat. În apropierea casei se înfipse pe picioare şi îşi îndreptă trupul. În spate, cerul învolburat de nori proiecta o lună aprinsă, pe jumătate ascunsă, acoperită. Sandu ridică braţele la înălţimea ochilor, dar privirea îi trecu dincolo de mîinile cu degetele încovrigate. Buzele i se desfăcură, apoi dinţii muşcară aerul. Îşi aruncă capul pe spate urlînd. Înnebunise.

Cu un geamăt se smulse din reverie, iar imaginea se estompă, apoi dispăru. Deschise ochii mari. Se ridică brusc, refuzînd să-şi reamintească. Nu dorea (deloc) să retrăiască vechiul calvar.

Umplu o cană cu apă din găleată, bău cu înghiţituri mici, apoi îndreptă lumînarea în sfeşnic. În cameră umbrele se schimbară. Era speriată şi se simţea neajutorată şi singură.

De atunci Sandu nu-şi mai revenise. Trecură săptămîni întregi, lungi şi chinuitoare. Nu mai coborîse din pat, se zvîrcolea drăceşte plîngînd, rîzînd sau urlînd. De mai bine de o săptămînă nici nu se clintise. Nu vorbea, nici nu plîngea. Se resemnase. Murea.

Femeia se duse din nou la fereastră. Cîinele nu se liniştise încă. Ca să-şi facă curaj, întrebă în şoaptă:

– Cine e?

Vocea se izbi de pereţi, reveni, trecu prin ea şi se destrămă cu o reverberaţie sinistră.

De afară nu-i răspunse nimeni.

Încet, se întoarse.

În colţ, pe spate, dedesubtul unui ştergar viu colorat, strangulat în formă de fluture, din icoana pală, ştearsă, doi ochi luminoşi şi calzi se desprinseră tăcuţi şi o împresurară. Simţi cum îi pătrund pieptul, fruntea, tîmplele, relaxîndo, iar de după paravanul terorii urcă o linişte sufletească atît de caldă şi bună... Mîna dreaptă începu semnul crucii, iar buzele se despărţiră îngînînd ruga încet, şoptit.

Atunci, ca şi cum ar fi vrut să dezmintă toate acestea, să le dovedească inutilitatea practică, să-şi rîdă de toate, batjocorind, umilind, înjosind, încet, teribil de încet, bărbatul ei, Sandu, începu să se ridice, cu ochii vii arzînd halucinaţi.

Înainte ca bătrîna să schiţeze vreun gest, el vorbi. Conştient, calm, clar şi coerent.

– Trebuie să mă duc, mă aşteaptă.

Privea ţintă prin fereastră undeva în beznă de afară.

Bătrîna tresări de parcă o lovise cineva. Inima îi bubui înnebunită, spărgîndu-i pieptul. Cuvintele erupseră din ea, toate odată, parcă.

– Cine te aşteaptă, Sandule? Culcă-te, e miezul nopţii. Unde să te duci? Nu te duci nicăieri.

Bătrîna repetă de cîteva ori semnul crucii. Aprinse o altă lumînare, apoi umplu un pahar cu apă şi i-l dădu. Sandu stătea în capul oaselor, neclintit, cu privirea pironită spre fereastră.

– Trebuie să mă duc. Mîine la prînz. După care vărsă apa şi începu să îndese cearşaful în pahar, bolborosind. Revenise la starea de dinainte.

Imaginaţia femeii pur şi simplu explodă.

...Chipuri de demoni cu trup de om. Chipuri de om cu trup de demon... Cozi, copite, dansuri hilare... Lătrături, nechezături de cai...

Crezu că îşi pierde minţile de frică. Ea, femeile bătrînă, care văzuse şi auzise atîtea. Se rugă în gînd lui Dumnezeu.

Toată noaptea nu închise un ochi. (Frica muşcase cu colţii ei veninoşi). Îl veghe pe Sandu aşa cum ar fi trebuit de fapt să o facă în tot acest timp. Rugîndu-se pentru el (şi pentru ea), pentru ca trecerea în nefiinţă să-i fie cît mai uşoară. Să se elibereze de chin.

Dimineaţa o găsi la căpătîiul lui, în genunchi, mîngîindu-l pe frunte şi vorbindu-i. Iar el vorbi exact cum prevestise, la prînz, cînd soarele era deasupra casei. Simplu şi fără durere. Iar atunci, venind din neant, visul avut în timpul nopţii o umplu, derulîndu-i-se în minte.

... Privea parcă marginea pădurii. Ştia că se va întîmpla ceva şi aştepta. La scurt timp o siluetă ieşi, iar luna o prinse într-un con de lumină. Era acoperită cu o pelerină lungă pînă în pămînt şi neagră, cu gluga trasă peste cap.. Mergea gîrbovită, încet, încet, trăgînd ceva lung după ea.

Apoi cineva o întîmpină alergînd. Era Sandu. Îl recunoscu. Sau pur şi simplu ştiu că e el. Silueta se opri. Sandu o implora ceva, alergînd cu braţele întinse înainte şi urlînd. Silueta îşi îndreptă spatele. Era înaltă. Înaltă şi slabă. Încet, se întoarse şi porni înapoi spre pădure. Înainte de a se pierde printre copaci, Sandu o ajunse, o apucă de umeri şi o întoarse spre el. Atunci pelerina se desfăcu, iar luna reflectă un trup scheletic şi alb. Sandu căzu în genunchi cu

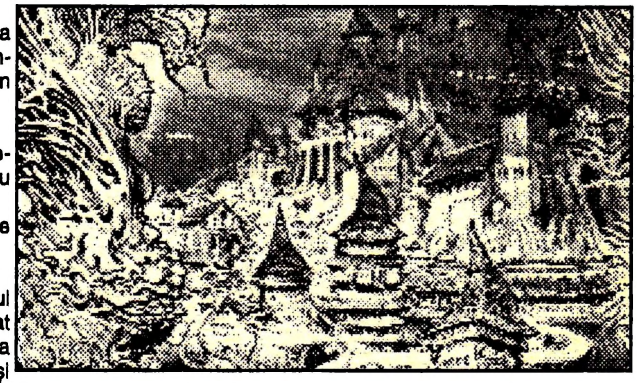

palmele lipite a rugă fierbinte. Silueta în negru îl ascultă răbdătoare, apoi se dădu un pas înapoi ridicîndu-şi mîinile deasupra capului. O lamă ascuţită, lată şi încovoiată luci scurt. Apoi coasa căzu fulgerător...

Bătrîna se smulse din reverie, ţipînd isterică. Sandu murise. Dar un rînjet îi schimonosea trăsăturile chipului.

Insolitul de lîngă noi

Florin MUNTEANU

Cînd filozofii au fost oameni de ştiinţă, filozofia a fost mare. De cînd ştiinţele s-au desprins de filozofie, filozofia n-a mai fost mare. Dar nici oamenii de ştiinţă, nici unul, n-a dat vreo mare filozofie. Atunci, filozofia nu mai poate fi fără ştiinţă, ştiinţa nu duce la filozofie prin ea însăşi; filozofia (care nu se poate lipsi de ştiinţă) nu o poate anexa

Constantin Noica - *Jurnal de idei*

Complexitatea modelată pe calculator

Dacă în Univers „totul seamănă cu totul", după cum ne spunea Pitagora, atunci, putem utiliza asemănarea, (analogia), pentru a generaliza cunoştinţe dobîndite într-un domeniu mai studiat, în altul, aflat la început de drum. Această metodă, utilă în modelare, trebuie însă aplicată cu grijă, căci nu întotdeauna asemănările şi deosebirile pot fi evidenţiate de la început. În orice caz, cu o anumită experienţă, cu intuiţie şi mai ales fără încăpăţînare atunci cînd modelul formulat prin asemănare se dovedeşte a fi fals, se poate afirma că această metodă de cercetare este utilă. Să încercăm să stabilim o paralelă între sistemul neuronal şi sistemele complexe.

Remarcabilă este structura creierului, alcătuită din milioane de celule, interconectate într-o manieră cel puţin ciudată la prima vedere. Elementul principal îl constituie celula neuronală asimilabilă cu un microsistem cu mai multe intrări (dendrite) şi mai multe ieşiri, (terminaţii ale axonului - butoni terminali). Dificultatea înţelegerii funcţionării sistemului neuronal în ansamblu este determinată de complexitatea modului de conexare, căci o celulă primeşte „semnale" de la mai multe celule vecine şi dă „răspunsuri" aceloraşi vecini, altora, şi uneori chiar ei înşăşi. O celulă poate fi asimilată unui microsistem de calcul capabil să efectueze o anumită „operaţie elementară", în sensul că, atunci cînd se prezintă o anumită „configuraţie" la intrare, celula neuronală „răspunde" cu un anumit impuls „răspîndit" la o „ieşire multiplă". Interconectarea deosebit de complicată a intrărilor şi ieşirilor face ca starea unui neuron să depindă de starea vecinilor cu care este conectat, determinîndu-le şi lor, în parte, starea. Atunci cînd sistemele sînt conectate serial sau paralel, într-o ordine ce permite urmărirea unui semnal de la o „intrare" (cauză), către o „ieşire", (punct în care se poate măsura efectul), identificarea unei funcţii de transfer, a unei legături matematice dintre cauză şi efect - intrare/ieşire - este în general o problemă cel mult dificilă, complicată, dar nu COMPLEXĂ. Cu totul altfel se pune problema unui sistem format din multe celule interconectate astfel încît, din aproape în aproape, starea se „propagă" în „volumul" sistemului, celulele condiţionîndu-se reciproc, fără a se putea identifica un sens unic de parcurs pentru semnal. Din acest motiv, un asemenea sistem, deşi dificil de analizat în sens clasic, capătă o cu totul altă dimensiune în modelarea şi studiul sistemelor complexe.

Căci, deşi într-o manieră poate cam simplificată, am putea spune că am construit un model al unui sistem ce seamănă, ca principiu de bază, cu însuşi creierul nostru. A-i studia comportarea, pe lîngă identificarea şi înţelegerea unor proprietăţi fundamentale sistemelor ierarhizate (formate din subsisteme), înseamnă şi a înţelege modul în care se structurează un gînd, se emite o judecată, modul în care învăţăm, etc.

Cel mai simplu „exponent" al seriei de modele capabile să evidenţieze particularităţi ale evoluţiei în ansamblu a unui sistem complex, alcătuit din numeroase celule interconectate, particularităţi dificil sau principial imposibil de identificat din studiul părţilor sale, a fost prezentat în numerele 5, 6 şi 8 al revistei *Jurnalul SF*. Este vorba de automatul celular.

Un alt experiment pe calculator, din cadrul aceleiaşi „familii", ce a permis identificarea unor direcţii noi de cercetare, a redefinirii unor noţiuni şi a conturării conceptului de Criticalitate Autoorganizată, a fost propus în 1987 de americanul Bak[1]).

Consider că merită să ne oprim puţin asupra acestui model acum, în cadrul grupajului legat de întîmplare, aleator, hazard şi haos. Modelul poate furniza dovezi noi în sprijinul afirmaţiei că, prin cooperarea părţilor, întregul capătă proprietăţi noi, neaşteptate. Şi astfel, poate că nu trebuie să mai căutăm cauze speciale ineditului sau catastrofei, ci să remarcăm că acestea sînt proprietăţi intrinseci sistemelor ierarhizate, aflate în stare critică, ce evoluează „pe muchia haosului".

Pentru a înţelege mai bine proprietăţile unui sistem complex, să vă descriu pe scurt modelul numit „sistemul birocraţilor nevrotici", prototip de gîndire pentru ce vom numi de acum în colo criticalitate autoorganizată.

Să ne imaginam o cameră; (zidurile formează interfaţa ce separă sistemul de exterior, iar ferestrele constituie ieşirile din sistem). În cameră, sînt frumos ordonate un număr de birouri, la care vor lucra „birocraţii" noştri. Prin modul de amplasare al birourilor, fiecare are patru vecini: unul în faţă altul în spate, unul la dreapta altul la stînga. E ora 7, momentul de iniţializare a unui „joc" cu consecinţe neaşteptate (inedite şi de lîngă noi).

Este bine cunoscut rolul fiecărui funcţionar, cel de a „rezolva dosare", sarcini distribuite cu regularitate de un Şef, (identificat în acest model cu intrarea în sistem). Şi să ne imaginăm un fel de ploale de dosare, care „cad" de undeva de sus (de la şefu'), pe masa funcţionarului, ce tresare la „contactul" cu o primă sarcină. Dar el este un funcţionar cu state vechi în servici şi nu se sperie aşa, cu una cu doua. Oricum mai este valabilă ideea că: ce poţi face azi, lasă pe mîine, căci poimîine poate nu mai este nevoie! Aşa că, dosarul rămîne pe masa funcţionarului, care continuă să stea liniştit. Dar dosarele cad şi cad, şi - statistic vorbind - vine şi momentul în care se cumulează, două, apoi trei dosare pe masa unui funcţionar oarecare. Starea lui de stres creşte şi se transformă într-o adevărată criză, atunci cînd apare cel de-al patrulea dosar. Este *picătura care a umplut paharul!* Trebuie să facă ceva. Şi ce poate fi mai „normal" într-o asemenea situaţie, cînd tot nu mai poate rezolva nimic, pe un asemenea fundal de stres: să distribuie vecinilor propria sarcină. Căci de ce oare sînt făcuţi vecinii? Un dosar în faţă, unul în spate, unul la stînga, altul la dreapta, şi gata! totul este „curat". Funcţionarul s-a relaxat. Se poate întîmpla însă ca această mutare să surprindă un vecin cu trei dosare pe masă, iar acest mic „ajutor" din lateral să-l aducă şi pe el într-o stare critică. Nici o problemă, căci şi el ştie să repete procedeul, pasînd mai departe „pisica", adică sarcinile, şi relaxîndu-se în consecinţă. Se poate genera astfel, din aproape în aproape, o avalanşă de dosare, care, în cele din urmă, va ajunge la acel funcţionari „privilegiaţi" care stau în apropierea ferestrei şi care vor rezolva problema aruncînd pe geam „surplusul" corespunzător. Şi astfel se autogenerează un efect spectaculos pentru cei aflaţi afară, care vede din cînd în cînd, după un anumit timp faţă de ora 7, după ce funcţionarii au devenit cu adevărat nevrotici, la intervale greu de precizat, aglomerări de dosare, avalanşe, („clustere" - termen consacrat aglomerărilor, îngrămădirilor). Şi aceasta cu toate că intrarea în sistem, adică Şeful, distribuie sarcinile elementare (cîte un dosar) în mod regulat în timp. Sistemul, prin faptul că permite o acumulare locală, pînă la un anumit prag, răspunde discontinuu la o „excitare" continuă.

El formează avalanşe de toate mărimile, fluctuînd de la o stare critică la alta (mai mult sau mai puţin critică - dar tot critică). Dacă însumăm numărul de dosare la un moment dat şi îl împărţim la numărul de funcţionari, putem „construi" un estimator pentru gradul de „stres" din birou, iar studiul fluctuaţiei în timp a acestui estimator poate fi de un real folos în înţelegerea dinamicii şi evoluţiei unor asemenea sisteme complexe ierarhizate.

Acest experiment „filozofic" a fost materializat printr-un experiment fizic efectuat de Glenn A. Held şi col. de la „IBM Thomas Watson Research Center" şi descris în „Experimental Study of Critical-Mass Fluctuations in an Evolving Sandpile", Physical Review Letters, Vol. 65, No. 9, pp. 1120-1123, August 27, 1990:

Cu ajutorul unui dispozitiv se lăsau să cadă pe talerul unei balanţe de precizie, una cîte una, granule de nisip, (în acest caz „dosarul" a fost înlocuit cu o granulă de nisip, care tot de „sus" cade): - precizia balanţei: 0.0001 grame, capacitatea balanţei: 100 grame, diametrul talerului: 40 mm, masa unei granule: 0.0006 grame). Întreaga instalaţie a fost amplasată pe un postament greu, care să absoarbă vibraţiile parazite (zgomotul) din mediu.

După cîteva ore de funcţionare, pe taler s-a format o movilă conică, astfel încît o nouă granulă putea:

- fie să se oprească după o rostogolire mai scurtă sau mai lungă,
- fie să declanşeze o mică avalanşă locală care să se oprească pe parcurs,
- fie să provoace alunecarea unei cantităţi mai mici sau mai mari de nisip de pe taler.

Urmărind cu atenţie fluctuaţia masei de pe platan (creşterea masei se făcea constant, cu valoarea unei granule, dar putea să scadă brusc, la un moment dat, datorită unei avalanşe), se pot face cîteva observaţii deosebit de importante:

a) Avalanşa este o REACŢIE ÎN LANŢ SAU UN PROCES DE BIFURCARE. Fiecare granulă care se rostogoleşte se poate opri într-o poziţie stabilă sau, dimpotrivă, poate antrena alte granule în cădere.

b) Movila păstrează panta şi înălţimea constante (probabilitatea de încetare a mişcării de rostogolire este compensată de probabilitatea de bifurcare). Aceasta pantă de „echilibru" se numeşte pantă critică. O movilă subcritică evoluează pînă la atingerea stadiului critic. O movilă în stare supracritică (cu panta mai mare decît cea critică) va suferi prăbuşiri pînă la revenirea la starea critică.

c) Sistemul se bucură de două proprietăţi aparent contradictorii:

1. sistemul este instabil la nivel local, configuraţiile locale sînt în permanentă schimbare;
2. starea critică este robustă: proprietăţile statistice (cum ar fi distribuţia după dimensiuni a avalanşelor) rămîn constante. CRITICALITATEA REPREZINTĂ O PROPRIETATE GLOBALĂ A SISTEMULUI.

d) Reprezentarea grafică a evoluţiei masei de granule de pe platan duce la un semnal de tip 1/f (spectrul de putere ataşat variaţiei în timp a masei are o dependenţă de frecvenţă de tipul unei legi putere), despre care se ştie - din numeroase domenii de studiu - că este caracteristic sistemelor putemic influenţate de evenimente din trecut (spre deosebire de semnalele întîmplătoare, care implică absenţa oricărei corelaţii dintre starea la un moment dat şi istoria sistemului); SISTEMUL ACUMULEAZĂ „ISTORIE" şi CAPĂTĂ „PERSONALITATE".

Desprindem astfel cel puţin trei concluzii importante pe care le putem generaliza asupra tuturor sistemelor complexe:

1. Cauze identice, mici ca intensitate, pot declanşa efecte minore, dar şi „catastrofe", prin aceleaşi mecanisme de funcţionare; (deci nu trebuiesc căutate relaţii de proporţionalitate între cauză şi efect - sau este posibil ca buturuga mică să răstoarne carul mare).

2. Efecte majore, de tip catastrofă, pot fi consecinţa atît a unor cauze majore externe sistemului, dar şi datorate unor cauze minore ce declanşează prin mecanisme de tip avalanşă reorganizări interne ale sistemului analizat;

- catastrofa face parte integrantă din funcţionarea unui asemenea sistem;
- un eveniment elementar poate afecta oricît de multe elemente ale sistemului,
- un eveniment elementar are efecte de toate mărimile, (efecte produse prin reacţii în lanţ),
- distribuţia după mărime a efectelor declanşate de către un eveniment elementar urmează o lege de puteri;

3. Sistemele complexe nu ajung niciodată la echilibru, ci evoluează de la o stare critică la alta.

Să fie oare asta o trăsătură generală a vieţii, care se zbate pentru supravieţuire, visînd liniştea, echilibrul, dar avînd parte numai de agitaţie, crize, haos? Să fie oare această frămîntare un „blestem" sau un „dar divin", o dovadă palpabilă a transformării spiritului?

Din nou întrebări la care poate unii vor găsi şi răspuns!

1) Bak, Per & Chen, Kan „Self-Organized Criticality",

Jurnal de cititor

Un prezumtiv epitaf al „sefulturii"

Colimatorul prin care cititorul structurează panorama SF-ului românesc poate compune uneori perspective nebănuite. Afirmația ia în calcul o anume detașare de fierberea lăuntrică a fandomului, acea savuroasă izolare oferită de postura de observator neimplicat. De pe această poziție, spectacolul apare fascinant. Acumulîndu-se, fascinația sfîrșește prin a împinge cititorul la acte confesive, care, uneori, reușesc să propună subiecte de meditație și exegeților. Că rîndurile care urmează vor izbuti să atingă acest deziderat și că ele își vor depăși sau nu condiția de simplu (dar grav) joc polemic rămîne de văzut.

O privire de ansamblu aruncată frămîntărilor actuale din fandomul românesc ar extrage un laitmotiv care se vehiculează cu ostentație - CRIZA. Acest curent de opinie adună sub stindard pesimiștii... Criză de talente, criză de producții literare, criză de publicații, criză financiară, criză de mentalitate, întregul fundament al conglomeratului fandomial se clatină, încît această autoflagerare devine ea însăși sursă a crizei. Optimiștii, afectați și ei într-o oarecare măsură de acest „tam-tam" sumbru, încearcă să salveze ce se mai poate și, moderatori, propun ca subiect de dezbatere TRANZIȚIA... Ne aflăm în fața unui prag, a unei răspîntii, sîntem supuși unor revelații multiple, ierarhia valorilor suferă metamorfoze epistodice. Este, așadar, normal ca anxietatea, bulversarea, ba chiar și o gregară ipohondrie intelectuală să ne afecteze în virtutea legității inerente.

Argumentația pesimiștilor frizează uneori apocalipticul. Cel mai de seamă organizator al vernisajului crizei SF-ului românesc este, neîndoielnic, experimentatul critic literar Voicu Bugariu, personalitate care, ca o ironie a soartei, încorsetează cel mai important potențial critic din fandom.

Încercînd să nu facem niște procese de intenții domniei sale, încercînd, de asemenea, să nu alunecăm în capcana unor plonjoane analitice trăiriste (acestea fiind, de altfel, apanajul demersurilor analitice ale preopinentului), nu ne putem împiedica să adjectivăm „Fragmentele critice" publicate în CPSF ca fiind tributare unei anumite unilateralități criticiste. Ceea ce am putea denumi unidirecționare critică se relevă tocmai din formulele critice ale domniei sale, formule care derivă dintr-o trăire exacerbată a artisticului literar, dl. V. Bugariu dorind să fie un „supraveghetor" al literaturii, de aici rezultînd critica publicistică de înregistrare și impresie, asezonată cu o deliberată vehemență sau cu un dispreț jovial.

O atare atitudine ar fi deosebit de utilă patrimoniului literaturii SF, cu condiția ca instinctele ultraconservatoriste ale domniei sale să fie depășite. Erudiția n-a fost pînă acum decît un mijloc de a se eschiva față de responsabilitățile profunde ale criticii literare, ea a devenit aproape un scop în sine. Arhitecturînd conceptul de „sefultură", domnia sa n-a făcut decît să respingă neclarități, dînd dovadă prin aceasta de un egocentrism deloc constructiv. Prejudecata că arta literară care nu se supune canoanelor încetățenite de-a lungul timpului în critica literară ar fi un simulacru, un kitsch, alterează în mod vădit vocația sa de teoretician.

Nevoia de a avea un teoretician abil este urgența cea mai stringentă a crizei de tranziție în care se zbate fenomenul SF românesc.

Pe ce se întemeiază o astfel de supoziție?

Conceptul de „sefultură", alambicat cu o răbdare sistematică, aproape sisifică, se mulează, lasă de înțeles dl V. Bugariu, pe codul valoric și terminologia operante actualmente în fandom, acestea trădînd practicile curente și arsenalul analitic al literaturii non-SF. Să lăsăm la o parte modul exclusiv în care dl. V.B. culpabilizează fandomul românesc (și, prin el, pe cel mondial), aruncîndu-i în spate povara inițierii culturii paralele pe care o nominalizează „sefultură". Să lăsăm la o parte și reacția îndreptățită a „sefiștilor" care susțin că instrumentarul analitic nonconformist din fandom ar fi turnul de fildeș edificat de adversitatea profesioniștilor din mainstream față de literatura SF (adversitate care, trîmbițată atît de arogant uneori, se substituie mai ales unor criterii de gust ideatic decît de gust estetic).

Trecînd peste aceste subiecte pentru polemici trăiriste, ne putem opri asupra miezului problemei. Conceptul de „sefultură" (ideea de frondism „sefist") își dovedește artificialitatea și tinde să se prăbușească în momentul în care ne luăm inima în dinți și, cu riscul de a-i face pe adepții exclusiviști ai mainstreamului să sară ca arși, emitem ipoteza că LITERATURA SF ESTE PRODUSUL ARTISTIC AL UNUI CURENT LITERAR.

În fond, de ce n-ar fi? Inițiatorul curentului literar SF (să convenim a-l numi așa pînă cînd un teoretician curajos va găsi de cuviință să impună un termen mai aproape de dogmele mainstream - realism ipotetic, ficționalism științific...) este binecunoscut, paternalul Jules Verne. Destinul istoric al literaturii SF trasfigurează și el un pelerinaj interetnic asemănător altor curente literare. Despre evaluarea ludicului ideatic există deja opinii demne de toată atenția - scriitorul M. Grămescu susține că ar exista trei paliere valorice ale literaturii SF: „... primul, *infantil*, îl evocă Swift, Wells, Verne; al doilea, al *avansaților*, este reprezentat de Asimov, Bradbury, Klein; al treilea, cel *academic*, îi aduce în scenă pe Hesse, Borges, Below, Eco..."

Complexitatea fondului ideatic vehiculat de literatura SF este exhibată de tematica inclusă acesteia. Mainstreamul transcede o realitate telurică, palpabilă. SF-ul *creează* o realitate, acea realitate ipotetică ce se sprijină tot pe antropocentrism. În fața unui asemenea crez artistic, reacția cea mai onestă aparține tot d-lui M. Grămescu: „... Jocul de-a SF-ul vizează oare un nivel ontic mult mai înalt și mai profund, totodată?"

În plan stilistic, literatura SF (ca produs al unui curent literar) este aparent malformată de intruziunea stilului științific în teritoriul stilului beletristic. Ipostaza acestui concubinaj între stiluri a născut, practic, toate vehementele catalogării ale literaturii SF ca paraliteratură sau ca subliteratură. Nimeni nu contestă că primii scriitori care au cristalizat curentul literar SF au fost departe de a-și aroga veleități calofile elitice. Dar, oare, lipsa de ambiții personale, absența unor afinități profund artistice în perioada de pionierat trebuie să arunce blamul asupra întregii evoluții ulterioare a spiritului SF? Oare în pelerinajul lui istoric pe mapamond curentul literar SF n-a scos la lumină și capodopere emblematice ale artei literare?

Teoria literară actuală consimte la a prezenta stilul beletristic drept o manieră deschisă mariajelor care potențează deziderate artei, nefiind rare cazurile cînd scriitori recunoscuți din mainstream apelează, în cadrul unei opere literare, și la stilul publicistic sau la cel științific, pentru a filigrana o lume verosimilă. Ergo... dacă stilul beletristic coroborat cu cel științific se pretează actului artistic literar, de ce n-am acorda credit acestei novatoare maniere artistice?

Înarmați cu doctrina curentului literar SF (respectiv tematica realității ipotetice și originala metodă stilistică uzitată), putem reveni insidioși asupra conceptului de „sefultură". Dorindu-se o pecete peiorativă pentru amestecul eterogen de elemente taxinomice cu care curentul literar SF s-a pricopsit în peregrinajul său interetnic, „sefultura" este, în fapt, un ricoșeu discret datorat comodității criticiste. Este mult mai ușor să respingi în bloc nonconformismele decît să le cauți înțelesuri adînci și valori potențiale. Reacția aceasta a devenit notorie chiar în mainstream, unde curentele literare de avangardă (dadaismul, suprarealismul) au fost întîmpinate ostil.

Conceptualizarea „sefulturii" nu cunoaște clemența, iar austeritatea cu care înfierează submers noțiuni neexplicitate suficient pînă acum (utopia, distopia, ucronia, space-opera, cyberpunk, heroic-fantasy, etc) tinde să atace esența specificului curentului literar SF. Cu mai multă bunăvoință analitică, s-ar fi putut descoperi că *utopia* este, teoretic, o specie literară (recunoscută chiar în mainstream). Sau că *ucronia*, printr-un mecanism asemănător, amenință să-și capete același statut teoretic. Sau că termenii „heroic-fantasy" și „cyberpunk" reliefează timid noi curente literare rupte din curentul mamă.

Și pildele ar putea continua... însă scopul acestor rînduri a fost atins: „sefultura" se merită reanalizată și reconsiderată. Altminteri, într-un viitor apropiat, un „sefist" pătimaș, amăgit de facilul soluției examinatoare a d-lui V. Bugariu, va asambla abracadabrant un concept novator - *criticultura*, atașîndu-i în același timp și imaginea adeptului arhetipal - *criticatorul*. Și ce va mai rămîne din polemica onestă și constructivă?

Emilian ZAMFIR

16 pagini - 600 lei